

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Sciences

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

**Faktory, které ovlivnily studenty k volbě oboru sociální
práce**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Studijní program:

SOCIÁLNÍ POLITIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE

Autor: Kateřina Špačková

Vedoucí práce: Mgr. Veronika Benešová, Ph.D.

České Budějovice 2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci s názvem ***Faktory, které ovlivnily studenty k volbě oboru sociální práce*** jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby bakalářské práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé bakalářské práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 13. 8. 2018

.....

Kateřina Špačková

Poděkování

Tímto bych chtěla vyjádřit díky poděkovat vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Veronice Benešové, Ph.D. za poskytnutí mnoha užitečných rad, trpělivosti, času a vstřícného přístupu. Dále bych chtěla poděkovat všem respondentům za poskytnutí potřebných dat k výzkumu. A v neposlední řadě děkuji také rodině, která mi byla oporou.

Faktory, které ovlivnily studenty k volbě oboru sociální práce

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá faktory, které ovlivnily studenty k volbě oboru sociální práce, cílem práce je zjistit, které faktory ovlivnily studenty nejvíce při volbě oboru sociální práce.

Teoretická část se zabývá oborem sociální práce, jeho cílovými skupinami, osobností sociálního pracovníka, ale i výběrem profesního zaměření a samotnými okolnostmi, které volbu zaměření ovlivňují. Faktory byly rozděleny do skupin na psychologické, sociální, osobní, faktory týkající se studia a faktory pracovních hodnot. Pro vypracování praktické části bylo použito strategie kvantitativního výzkumu, metodou dotazování, technikou vlastního dotazníku. Respondenti byli zvoleni na základě náhodného stratifikovaného výběru. Dotazovaných bylo 135 studentů prvního až třetího ročníku oboru sociální práce ve veřejné správě prezenčního studia. Pro praktickou část byly stanoveny tři výzkumné hypotézy. Zda bylo významnějším faktorem při volbě oboru pro respondenty předchozí vzdělání než budoucí uplatnění. Zda bylo využití služeb odborného poradenství více u studentů humanitního a zdravotního zaměření. Zda dochází ke zvyšování zájmu o studovaný obor v jeho průběhu. Dotazník byl vytvořen z dvanácti otázek. Primárním cílem bylo zjistit ovlivnění danými faktory, sekundárně bylo z dat ověřováno naplnění výzkumných hypotéz. Data byla sepsána a následně vyhodnocena v programu SPSS.

Z výsledků vyplývá, že respondenti za nejdůležitější faktory označili skupinu psychologických faktorů, přičemž majoritním byla osobnost. Z ostatních skupin na dané studenty nejvíce působil sociální činitel rodiny, z osobních jejich zájmy. U studijních faktorů respondenti uváděli za nejdůležitější formu studia a z faktorů pracovních hodnot za nejvíce podstatné označili možnost seberealizace. První hypotéza nebyla ověřena, pro studenty bylo významnějším faktorem budoucí uplatnění. Druhá i třetí hypotéza již naplněny byly, zájem o studovaný obor se u respondentů v průběhu studia zvyšuje a studenti humanitního a zdravotního středoškolského zaměření odborné poradenství využili častěji. Zjištění informuje fakultu o preferencích volby oboru jejich studentů, dále mohou být užitečné pro případné zájemce o obor a na co se mají zaměřit při volbě oboru.

Klíčová slova

Volba oboru; sociální práce; kariérní poradenství; studenti; sociální pracovník; faktory.

Factors that influenced the choice of study programme Social Work among students

Abstract

This bachelor thesis deals with the factors that influenced the students to choose the social work degree, it aims to find out which factors influenced the students most in choosing the social work degree.

Theoretical part is focused on the field of social work itself, its target groups, the personality of the social worker, but also the problems of choosing the professional orientation and, last but not least, the very circumstances influencing the choice of the future focus. For clarity, factors are divided into groups of psychological, social, personal factors, study factors, and work value factors.

To elaborate the practical part, it was used the strategy of quantitative research, the method of questioning, the data collection was made using the technique of my own questionnaire. Respondents were chosen for the practical part of my work based on a stratified random sampling. There were interviewed 135 full-time students studying from the first to third years the degree of social work in the public administration. Three research hypotheses were formed for practical part. If previous education was more relevant factor in choosing their field of previous studies, then prospective application. If there is an increase of interest by students of social work degree during time of their studies. If use of professional counselling services was more common by students of humane and medical focused schools, then others. The questionnaire was made out of 12 questions. Primary aim of questionnaire was to find out influence by set up factors. Secondary aim was verifying fulfilment of research hypotheses from collected data. After the data collection, data matrix was written and subsequent evaluation under SPSS software was made. From the processed results, it is obvious that the respondents identified a group of psychological factors as the most important factors, whereas the most significant factor for them was the personality. Of the other groups of factors on the given students, the factor of the family was most influencing by the social factors, the personal factors included their interests. Considering the study factors, respondents mention the form of the study to be the most important factor and finally speaking about the factors

in the work values, the self-realization in the field was the most crucial. The first hypothesis was found out incorrect, students were more influenced by future application. Both second and third hypotheses were found correct, there is the increase of interest among students during their studies and there were higher number users of professional counselling services by students of selected schools. Results from research can be use as information for faculty, also it can be suitable for students which want to choose the social work degree and it can be useful for them what to considered before choosing their career.

Key words

Choice of field; Social work; Career counseling; Students; Social worker; Factors.

Obsah

Úvod	10
1 Současný stav	11
1.1 Sociální práce	11
1.1.1 Vymezení sociální práce	11
1.1.2 Osobnost sociálního pracovníka	12
1.1.3 Cílové skupiny sociální práce	13
1.1.4 Obor sociální práce ve veřejné správě na ZSF JU	14
1.2 Výběr profesního zaměření	14
1.2.1 Poradenství.....	15
1.3 Činitelé působící na volbu oboru	16
1.3.1 Psychologické faktory.....	16
1.3.1.1 Osobnost, temperament.....	16
1.3.1.2 Charakter, schopnosti	17
1.3.1.3 Inteligence.....	18
1.3.1.4 Motivace.....	19
1.3.1.5 Hodnoty.....	19
1.3.2 Sociální faktory.....	20
1.3.2.1 Sociální prostředí	20
1.3.2.2 Rodina	21
1.3.2.3 Vrstevníci, přátelé, skupiny.....	22
1.3.3 Osobní faktory	23
1.3.3.1 Zájmy	23
1.3.3.2 Finanční možnosti	23
1.3.3.3 Pohlaví	24
1.3.4 Faktory týkající se studia	24
1.3.4.1 Šance na přijetí, vzdálenost školy	24
1.3.4.2 Délka studia a forma, možnost navazujícího studia.....	25
1.3.4.3 Uplatnění a finanční ohodnocení.....	25
1.3.4.4 Předchozí vzdělávání	25
1.3.5 Faktor pracovních hodnot	26
2 Cíl práce a hypotézy	27
2.1 Cíl práce	27

2.2	Hypotézy	27
3	Operacionalizace pojmů použitých v cíli práce a hypotézách.....	28
4	Metodika.....	30
4.1	Aplikovaná metodika	30
4.2	Vlastnosti dotazníku.....	30
4.3	Výzkumný soubor	31
4.4	Realizace výzkumu	31
4.5	Zpracování dat.....	31
5	Výsledky	34
5.1	Popis souboru	34
5.2	Výsledky dotazníkového šetření	35
5.3	Testování výzkumných hypotéz.....	44
6	Diskuse.....	48
6.1	Diskuze k výsledkům výzkumu a cíli práce.....	48
6.2	Diskuze k výzkumným hypotézám	50
7	Závěr.....	52
8	Seznam použitých zdrojů.....	54
9	Přílohy	58
10	Seznam zkratk	63

Úvod

Bakalářská práce usiluje o zjištění, které faktory nejvíce ovlivnily studenty sociální práce k volbě jejich studovaného oboru. Volba tohoto tématu se vztahuje k mé osobní zkušenosti s výběrem budoucího zaměření, jelikož jsem sama také studentem tohoto oboru. Danou problematiku jsem si zvolila, protože mě zajímá, jakým způsobem proběhla konkrétně volba studentů Zdravotně sociální fakulty na Jihočeské univerzitě tohoto vysokoškolského oboru, který svým zaměřením spadá pod pomáhající profesi. Na výše zmíněné fakultě lze tento obor studovat. Dále byly stanoveny výzkumné hypotézy.

Výběr budoucího zaměření nemá vliv pouze na jedince, ale i jeho okolí a v podstatě na celou společnost, pokud je člověk spokojený, nachází v životě uspokojení a prostor pro seberealizaci. Navíc s dnešními možnostmi kvantitativně nabízených oborů je stále obtížnější nejen vybrat si, ale také se zorientovat v jejich nabídce, co má jedinec v budoucnu celý život naplňovat.

Práce je rozčleněna do několika kapitol. Na samém začátku představuje v teoretické části obor sociální práce, jeho definování, ale také jaké vlastnosti by měl sociální pracovník mít, na jaké subjekty je obor zaměřen a v neposlední řadě také informování o možnosti tohoto studia na Jihočeské univerzitě. Dále je zde zdůrazněna důležitost výběru profesního zaměření a také vysvětlení pojmu poradenství. Následující velkou ucelenou kapitolou jsou samotné faktory, které v různé míře ovlivňují volbu vysokoškolského oboru, pro lepší orientaci a přehlednost jsem je rozčlenila do několika skupin. Tyto skupiny tvoří faktory psychologické, sociální, osobní, dále faktory, které se pojí se studiem, a nakonec faktory navázané na pracovní hodnoty.

V praktické části této práce je popisována použitá metodika a způsob následného vyhodnocení sesbíraných dat a výsledků, pro jejich shromáždění byla použita technika vlastního dotazníku. Respondenty tvoří studenti prezenčního studia prvního až třetího ročníku oboru sociální práce ve veřejné správě na zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity. V samotném závěru je nastíněna případná využitelnost získaných výzkumných dat kvantitativního výzkumu, který je obsažen v praktické části této práce a naplnění cíle a stanovených výzkumných hypotéz.

1 Současný stav

1.1 Sociální práce

1.1.1 Vymezení sociální práce

Dle Matouška a Šustové (2007) nalézáme kořeny sociální práce již v raných dobách, přičemž podstatnou roli v jejím formování hrála především péče o chudé a také působení institucionalizovaných církví, v průběhu času se tedy zabývala naléhavými společenskými problémy doby. Tito autoři dále uvádí, že významný mezník pro moderní pojetí oboru leží na přelomu 19. a 20. století, je spojován především se vznikem prvních škol.

Sociální práce může být podle Matouška (2008, s. 200) definována jako *společenskovědní disciplína i oblast praktické činnosti, jejichž cílem je odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů (chudoby, zanedbávání dětí, diskriminace určitých skupin, delikvence mládeže, nezaměstnanosti, aj.)*.

Z výše uvedeného vyplývá, že tento obor vychází z poznatků mnoha dalších vědeckých oborů, jak ve své knize píše Navrátil (2001). Dle tohoto autora jsou těmito významnými odvětvími psychologie, sociologie, psychiatrie, pedagogika a právní vědy, ze kterých sociální práce čerpá při práci s klienty například to, jak člověk jedná ve svém sociálním prostředí a co ho k takovému chování vede. Podle Navrátila (2007) se sociální práce od těchto disciplín vyčleňuje především požadavky na samotného klienta, jak tento autor doplňuje, klient musí být schopen se nějakým způsobem přizpůsobit okolnímu světu, případně se může sociální pracovník snažit o snížení přemrštěných nároků na klienta v prostředí, nicméně z textu je patrné, že vše závisí na individuálním posouzení sociálního pracovníka. Matoušek (2003) dále doplňuje, že sociální práce zahrnuje práci s jednotlivci, rodinami, skupinami i komunitami, kdy záměrem snažení sociálního pracovníka je pak podpořit klienta v získání potřebných dovedností a informací k následnému začlenění se do společnosti tak, aby byl schopen řešit vzniklé problematické situace vlastními silami. Autor v této publikaci dále zmiňuje členění sociální práce podle okruhu osob se kterými pracuje na mikroúroveň, pod kterou spadá práce s jedincem, mezoúroveň, která se vyznačuje prací s uskupením osob jako je například rodina nebo školní kolektiv, a jako poslední makroúroveň, kde práce

sociálního pracovníka nabývá na významu při řešení sociálních problémů v komunitách a také útvech složených z velkého počtu osob.

1.1.2 Osobnost sociálního pracovníka

Sociální práce je jedním z povolání, ve kterém je hlavním cílem pomáhat lidem, a proto je třeba, aby osoby, které tuto profesi vykonávají, byly ve svém oboru náležitě vzdělané a kvalifikované (Kopřiva, 1997). Úlehla (2007) ve své knize doplňuje, že úloha této pomáhající profese spočívá mimo jiné ve vyvážení rozmanitých potřeb klienta a zároveň mnoha požadavkům společnosti, sociální pracovník by proto měl být schopen nalézt rovnováhu mezi těmito normami a představami prostřednictvím komunikace s klientem, řešením pro něj je zasáhnout formou pomoci nebo kontroly. Autor navíc upřesňuje rozdíl mezi pomocí a kontrolou, kdy kontrolou se rozumí sledování prospěchu i jiných lidí, než-li samotného klienta, zatím co pomoc je spatřována jako pouhé usměrňování při plnění dohodnutých cílů.

Profese sociálního pracovníka je v České Republice definována zákonem č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, který vytyčuje sociálního pracovníka a také vymezuje podmínky, které musí osoba sociálního pracovníka splňovat. Sociální pracovník je v tomto zákoně paragrafem 109 definován následovně: „*Sociální pracovník vykonává sociální šetření, zabezpečuje sociální agendy včetně řešení sociálně právních problémů v zařízeních poskytujících služby sociální péče, sociálně právní poradenství, analytickou, metodickou a koncepční činnost v sociální oblasti, odborné činnosti v zařízeních poskytujících služby sociální prevence, depistážní činnost, poskytování krizové pomoci, sociální poradenství a sociální rehabilitace, zjišťuje potřeby obyvatel obce a kraje a koordinuje poskytování sociálních služeb*“. Zákon také uvádí, co musí sociální pracovník pro výkon tohoto povolání splňovat a mezi tyto požadavky patří především trestní bezúhonnost, zdravotní způsobilost, dále plná svéprávnost, a nakonec náležité vzdělání v oboru.

Sociální pracovník by měl být schopen v rámci svého povolání naplňovat jisté kompetence, což jsou ve své podstatě určité znalosti a dovednosti, které pracovník aplikuje v praxi při práci s klienty (Havrdová, 1999). Autorka tyto kompetence dále blíže specifikuje, jejich obsahem má být schopnost dorozumívát se s klientem, mít rozhled v řešené problematice a vymýšlet další postupy, být klientovi oporou a vést jej k samostatnému řešení jeho problémů, dále se odborně vzdělávat a přispívat svými

znalostmi k rozvoji organizace a umožnit poskytování služeb i předávání informací. Další vlastnosti, kterými by se měl sociální pracovník vyznačovat, má zahrnovat respektování a dodržování zásad etiky, jak ve své knize dodává Matoušek (2003), aby nedocházelo ke zneužití jeho postavení jako autority, jiným klíčovým atributem pak je schopnost naslouchání a vcítění se do situace klienta. Kromě těchto znaků by měl sociální pracovník podle Kopřivy (1997) ale také umět myslet na sebe, jednou z nástrah příliš velkého pracovního, časového či emočního nasazení je syndrom vyhoření, proto další důležitou vlastností takového pracovníka by mělo být překonání stresových situací. Podle článku, který se zabývá selháním u sociálních pracovníků, je pro tuto profesi podstatné, aby byli schopni se z případných chyb poučit (Sicora, 2017). Osoba vykonávající práci v tomto oboru, by měl dbát na zdravý životní styl, umět si práci dobře časově zorganizovat, a také nenechávat nevyřešené konflikty na úrovni vztahů mezi lidmi, ať už se jedná o nejbližší členy rodiny, případně partnera či partnerku, nebo přátele a známé (Kopřiva, 1997). Autor dále doplňuje, že nesplněním těchto atributů může dojít k přílišnému vyčerpání pomáhajícího a tím i snížení kvality jím poskytované péče. Článek řešící téma tolerance u těchto pracovníků doplňuje, že sociální pracovníci by měli umět připouštět rozmanitost a různé odlišnosti a diskutovat o nich (Besch, Lee, 2017).

1.1.3 Cílové skupiny sociální práce

Kdo vyhledává sociálního pracovníka, charakterizuje Úlehla (2007), kdy formuluje koncepci klienta jako osobu, která o sobě ví, že potřebuje pomoci a předem má alespoň nějakou vizi o průběhu společné spolupráce. Klienty jsou nejčastěji jednotlivci, rodiny, skupiny umělé či přirozené, ale i rozsáhlé komunity (Matoušek, 2003).

Existuje dělení zvláštních druhů klientů, tzv. specifických skupin, jak ve své literatuře uvádí Řezníček (1994). Jako jednoho ze svých typů klientů autor popisuje klienta nedobrovolného jako člověka, který nevyhledal odbornou pomoc sociálního pracovníka sám, nýbrž byl k takovému jednání donucen některou ze státních institucí. Pracovník má v této situaci nelehký úkol, jeho snahou je přimět klienta ke spolupráci za uplatnění svého autoritativního postavení, přičemž dle tohoto autora musí dbát na příčinu klientova postoje k dané problematice a dospět tak k přijatelnému kompromisu. Řezníček (1994) dále mluví o klientech závislých na návykových látkách, kterým sociální pracovník hlavně pomáhá vytvořit síť podpory a motivovat

je k odpovědnosti. Dle tohoto autora se můžeme také setkat s manipulativními klienty, v této situaci je nutno vytyčit vztah mezi klientem a sociálním pracovníkem. Posledním typem jsou klienti nebezpeční, práce s nimi je založena zejména na prevenci případných rizik, kdy musí sociální pracovník dbát na varovné signály v chování klienta jako je například agresivita nebo intenzivní emocionální reakce, jak autor sám dodává. Toto dělení specifických skupin klientů můžeme doplnit podle Gabury a Pružinské (1995) o klienty mlčenlivé, suicidální a depresivní. Mlčenliví klienti vyžadují podle těchto autorů od sociálního pracovníka důvěru, případný nátlak z jeho strany by mohl vést k uzavření se klienta do sebe, úspěch často vychází z praktických dovedností pracovníka danou osobu rozpovídat. Gabura a Pružinská (1995) dále uvádí, že práce se suicidálními a depresivními klienty vychází ze schopnosti naslouchat a motivovat, důležité jsou zde i zkušenosti a znalosti, které pracovník ovládá.

1.1.4 Obor sociální práce ve veřejné správě na ZSF JU

Obor sociální práce ve veřejné správě spadá na Jihočeské univerzitě pod fakultu zdravotně sociální, je zde vyučován jako tříletý bakalářský obor prezenčně i distančně, jak škola uvádí na svých webových stránkách (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta © 2013–2017). Dále se zde dovídáme o možnostech pracovního uplatnění, absolventi oboru mohou pracovat například ve veřejné správě nebo různých institucích a organizacích i úřadech. Průběh studia vychází z předmětů sociálních, právních, psychologických, ekonomických i filozofických a součástí je i praktická část, kdy student musí absolvovat 480 hodin povinné praxe, jak vyplývá z dalších informací. Absolvent je podle těchto informací po ukončení studia schopen vykonávat danou profesi.

1.2 Výběr profesního zaměření

Volba povolání úzce souvisí s volbou studovaného oboru (Vendel, 2008). S tímto problémem se jedinci setkávají poprvé v období dospívání, jak autor sám píše. Mezera (2008) dodává, že lidé mají v tomto úseku svého života tendence věnovat se a volit si ta povolání, kde se mohou sami růst a dosahovat znalostí a schopností, které by chtěli sami mít, ale v pozdějších letech si vybírají spíše povolání, která odpovídají a vyhovují jejich způsobu života. Důležitost dobrého výběru takového povolání má význam především v prospěchu společnosti, prostor pro růst nemá jen sám jedinec,

ale i organizace nebo firma, ve které je zaměstnán, což se projevuje stabilitou a vynaloženým úsilím zaměstnance, který se ve své činnosti realizuje a uspokojuje tak své potřeby (Vendel, 2008). Tento autor dále zdůrazňuje, že pokud se člověk cítí ve svém zaměstnání naplněný a spokojený, nenarušuje pak trh práce, ani společnost a ekonomiku tím, že by hledal zaměstnání jiné a dále doplňuje, že takový člověk podává vyšší pracovní výkony a těší se větším úspěchům než pracovník, který si svoje budoucí zaměstnání i studium vybral případně nedobrovolně, nebo ten, který si nebyl příliš jistý svým výběrem. V publikaci Hroníka (1999) se můžeme dočíst, že právě zaměstnavatelé hledají takového zaměstnance, který jim bude velkým přínosem. S výběrem povolání je bezprostředně spjata kariérní zralost, ta je ukazatelem toho, jak obratně člověk dokáže své pracovní úkoly plnit a řešit (Vendel, 2008). Lidé přikládají práci různou důležitost a pracují z různých příčin, někdo ji vnímá jako druh zábavy nebo místo, které nabízí prostor pro setkání s různými lidmi, někdo ji bere pouze jako zdroj financí a pro jiné to může znamenat uplatnění ve společnosti (Lea, Tarpy, Webley, 1994).

1.2.1 Poradenství

Na první formu poradenství ohledně kariéry můžeme narazit již na základních školách, kde tuto roli plní například výchovný poradce nebo metodik školní prevence, ti žákům poskytují základní informace o možnostech dalšího vzdělávání, ale například i psychologové ve školách (Mezera, 2008). Vendel (2008) ve své knize zmiňuje, že poradenství v profesionálním slova smyslu v České republice zastřešuje Ministerstvo práce a sociálních věcí a také Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, první zmiňovaná instituce k tomuto účelu zřizuje Informační a poradenská střediska pro volbu a změnu povolání, která fungují na úradech práce. Tato střediska nabízí informace a cenné rady nejen žákům, ale i absolventům různých typů škol, školám samotným a dále veřejnosti, jak tento autor dále uvádí. Mezi nejčastější úkony, které zde vyškolení pracovníci provádějí, patří zejména sdělování informací o různých oborech nebo školách i o volných pracovních místech například formou letáček a brožur, seznamování zájemců se správným vyplňováním formulářů či přihlášek, nebo provádění osobnostních dotazníků a testů, které mohou být těmto zájemcům užitečné při volbě oboru, či zaměstnání, děje se tak během besed, které tato střediska pořádají, případně je možné se s pracovníky domluvit na konkrétním termínu plánované návštěvy (Informační a poradenská střediska při úradech práce, 2005). Článek,

který řeší vliv na osoby při výběru zaměření konstatuje, že na jedince, kteří ve výzkumu využili poradenství při volbě profesní orientace byli s výběrem více spokojeni (Whiston, Li, Mitts, Wright, 2017). Mezi činitele, které jsou podstatné v profesním poradenství patří faktory, jako jsou zájmy člověka, školní hodnocení, osobnost a temperament, ovlivnění ze strany rodiny a mnoho dalších faktorů (Vendel, 2008). Mezera (2008) dodává, že základem při volbě povolání je sebepoznání.

Vendel (2008) ve své publikaci dále píše o praktickém postupu, který se aplikuje v kariérním poradenství, základem je získání představy o klientovi, jeho osobě, představách, znalostech a dovednostech a dalších vlastnostech. Těchto informací můžeme dle autora dosáhnout buď osobním rozhovorem klienta a poradenského pracovníka, nebo provedením psychologických testů, kde existují správné odpovědi, které se následně vyhodnotí. Dalším krokem podle autora je, aby poradce podal klientovi dostatek užitečných a smysluplných informací nejen o požadovaném oboru, ale třeba i o jeho dostupnosti a měl by mu pomoci rozřadit různá povolání dle kritérií, aby měl klient přehled a sám se v nich orientoval. Posledním krokem pak má být prolnutí sesbíraných dat o klientu a reálnými možnostmi, jde v podstatě o porovnání těchto informací a posouzení vhodnosti (Vendel, 2008). Autor doplňuje, že cílem poradenského procesu není přenos odpovědnosti výběru povolání na poradenského pracovníka, ale podpořit klienta a zajistit, aby měl dostatek podkladů k rozhodování, dále by mělo poradenství zúžit list vhodných povolání při výběru a usnadnit také člověku přizpůsobení se těmto profesím.

1.3 Činitele působící na volbu oboru

1.3.1 Psychologické faktory

1.3.1.1 Osobnost, temperament

Osobnost je základním kamenem člověka, Nakonečný (1998, s. 500) ji definuje jako *produkt jakési vnitřní organizace duševního života člověka*. Osobnost člověka jako takového je složena z různých psychologických procesů, kompaktní celek tvoří ve spojení řada vrozených i získaných dispozic, jako je temperament, pudy, emoční citění, ale i schopnosti jako je inteligence (Vágnerová, 2003). Vendel (2008) říká, že osobnost jedince již dopředu ovlivňuje úspěšnost v určitých oborech, což je podstatné pro výběr budoucího povolání a vzdělávání. Temperament, jak uvádí

Vágnerová (2003), můžeme charakterizovat ve své podstatě jako soubor rysů osobnosti člověka, se kterým se člověk narodí, a který je zodpovědný za to, jak lidé reagují a ovlivňuje naše jednání, a je obtížné jej nějakým způsobem pozměnit. Často používaným dělením typů osobnosti je dělení podle Carla Gustava Junga z dvacátého století, který osobnost rozdělil na extraverci a introverzi, extroverty popisuje ve svém základu jako osoby, které jsou rády mezi lidmi, dělí se o své emoce a otevřeně komunikují s okolím, zatím co introverti jsou spíše uzavření, své emoce a pocity sdělují neradi (Nakonečný, 2015). Autor dále uvádí, že Jungovo dělení osobnosti můžeme rozšířit typologií osobnosti H. J. Eysencka, který přidal do předcházejícího dělení faktor, který nám navíc říká, jak je člověk reaktivní citově, na melancholika, cholera, sangvinika a flegmatika. Vendel (2008) udává, že osobnostní atributy jsou klíčem k úspěšnému výkonu, lidé uzavření se s velkou pravděpodobností nebudou cítit komfortně v oborech, kde práce vyžaduje například veřejné vystupování a komunikaci, naopak jistější si mohou být v odvětvích uměleckých nebo vědeckých, vždy ale závisí na osobních preferencích osob. Za povšimnutí stojí i poznatek tohoto autora, který dále zmiňuje, že ostýchaví lidé si vyhledávají informace spíše pasivně, což se ukazuje i u takového typu studentů a jejich volby studia a profesního zaměření.

1.3.1.2 Charakter, schopnosti

Dalším důležitým prvkem v osobnosti člověka je charakter, o kterém můžeme hovořit jako schopnosti člověka udržovat určité důležité hodnoty a respektovat pravidla nastavená společností (Nakonečný, 2015). Taková pravidla nalézáme právě i ve vztahu klienta a sociálního pracovníka a pro tento vztah je zásadní, aby je osoba pracovníka dodržovala (Úlehla, 2007). Proto je dle tohoto autora charakter jednou z vlastností, kterou by se měl budoucí sociální pracovník vyznačovat. Nakonečný (2015) doplňuje, že můžeme podstatu charakteru spatřovat v tom, jak se jednotlivec prezentuje své myšlenky konáním, zda jsou v souladu, či nikoliv.

Schopnosti jsou obecně předpokládané vlastnosti, které u člověka podmiňují vrozené dispozice a umožňují mu vykonávání různých činností, je možné je dále formovat a rozšiřovat, ovlivňuje je vliv okolního prostředí, ve kterém člověk vyrůstá a žije (Vágnerová, 2003). Autorka dále uvádí, že úzce souvisí s dovednostmi, které lze rozvíjet učením například zaměřením se na některou ze zájmových činností.

Vendel (2008) ve své publikaci upozorňuje na soulad lidských schopností s povoláním či oborem, v opačném případě je dle tohoto autora velmi pravděpodobné, že takové povolání nebude uspokojovat potřeby člověka a bude z něj zklamaný, nejspíše z oboru či zaměstnání dříve nebo později odejde. Autor dodává, že pro odvětví, ve kterých je nutná interakce s druhými lidmi je velmi podstatná kombinace dovedností jako jsou sociální, administrativní a jazykové, na některých vedoucích pozicích i schopnosti řídicí.

1.3.1.3 Intelligence

Intelligence je podle Vágnerové (2003) velice důležitý soubor předpokladů pro rozvíjení se schopností a dovedností jako je myšlení, má tedy významný dopad na lidské jednání, ve kterém se projevuje. Nakonečný (2015) ve své publikaci zmiňuje, že intelligence je měřitelnou veličinou, jsme tedy schopni určit její hodnotu, která se, jak doplňuje Vágnerová (2003), především v minulém století měla aplikovat a využívat právě při rozhodování o volbě profese. V minulosti byla tedy právě psychologie v praxi při volbě pracovní sféry založena na hodnotě inteligenčního kvocientu, který měl být rozhodujícím při posuzování, zda bude člověk vykazovat v daném oboru kladné výsledky, a tedy na poskytování vzdělání i kategorizace zaměstnání právě dle těchto hodnot, což ale nebylo dlouhodobě udržitelné (Vendel, 2008). Autor dále dodává, že v současnosti je prokazatelně patrná jistá spojitost mezi inteligencí a školními výsledky, pouze však u žáků základních škol, postupně se tato korelace vytrácí. Podle Vendela (2008) intelligence může být rozhodujícím faktorem pro přijetí na vysoké i střední školy při řešení otázek v přijímacích zkouškách. Mezera (2008) navíc zdůrazňuje, že podstatnější než hodnota samotného inteligenčního kvocientu, je struktura těchto schopností. Jak uvádí Helus (2003), hodnota inteligenčního kvocientu je proměnlivá s věkem, v dospělosti se však již ustaluje, což Nakonečný (2015) doplňuje o fakt, že na inteligenci má vliv z větší části dědičnost, není zde však ani úplně zanedbatelný faktor vlivu výchovy a prostředí, ve kterém jedinec žije.

Jak již bylo zmíněno výše, o měření intelligence byl v minulosti velký zájem, protože s jeho měřením lze předpokládat úspěšnost člověka v jistých dovednostech, první inteligenční testy vytvořil Alfred Binet na počátku 20. století pro školáky a s první světovou válkou pro obsazení vedoucích pozic v americké armádě (Helus, 2003).

Podle autora je dnešní měření inteligence založeno na algoritmu Williama Sterna, kdy se porovnává věk chronologický s mentálním věkem, poměr těchto veličin se násobí stem, čímž získáme požadovanou hodnotu této veličiny.

1.3.1.4 Motivace

Smyslem motivace je směřování lidského jednání k dosažení cílů, je to proces vedoucí k uspokojování potřeb, působí jak na oblast zaměření, tak na délku jeho trvání aktivity, a také na množství úsilí, které do něj vložíme (Vágnerová, 2003). Hroník (1999) ve své publikaci poznamenává, že záměry nám udávají, co musíme vykonat pro dosažení uspokojení potřeby, a potřeba samotná nám vymezuje, proč se rozhodujeme pro konkrétní cíl. Motiv sám o sobě podnětem tohoto jednání, vychází z našich potřeb, které se snaží zachovat stav rovnováhy organismu, aktivátorem může být nedostatek nebo nadbytek nepříjemných pocitů (Nakonečný, 1996). Motivace může být ovlivňována jak osobnostními vlastnostmi jedince, tak i prostředím, ve kterém žije (Helus, 2003). Vágnerová (2003) dále doplňuje, že motivy lze na základě této myšlenky rozdělit na ty, které vycházejí z naší biologické podstaty člověka a dále na takové, které jsou založeny na faktu, že člověk je součástí společnosti. Příčiny našeho jednání jsou také ve velké míře ovlivňovány zkušeností, v případě kladného výsledku dřívějšího počínání je člověk více motivován, než v případě dosažení výsledku negativního (Nakonečný, 1998). Hroník (1999) se dále domnívá, že motivace člověka je důležitou dispozicí pro úspěšný výkon budoucího povolání. Vágnerová (2003) navíc dodává, že motivace bezprostředně souvisí s vůlí, což je lidská dovednost dospění k určitému cíli, jejíž proces se skládá ze dvou částí – rozhodování a samotného provedení jednání.

1.3.1.5 Hodnoty

Hodnoty slouží člověku jako měřítko toho, co je správné či nesprávné, vychází z určitého nastavení ve společnosti a mají tedy podle Vágnerové (2003) dopad na to, co si zvolíme jako náš cíl, proto také souvisí s motivací. Autorka dále dodává, že každý člověk má však hodnoty vnitřně jinak nastavené, pro někoho může být osobně významnější taková hodnota, kterou jiný člověk naopak považuje za nedůležitou. Hodnoty jsou základním kamenem postojů, které již posuzují naše názory s vnitřními pocity a umožňují nám je hodnotit (Hayes, 2000). Podle Nakonečného (1996) si člověk

své hodnoty vnitřně organizuje, je schopen sám určit, která hodnota je pro něj podstatnější než jiná, a proto ho tyto hodnoty významně formují. Hodnotami může být například vlastnictví velkého majetku, rodina, láska a zdraví, dosažené vzdělání, ale i zaměstnání, čas nebo úspěchy v různých oblastech a řada dalších (Hayes, 2000). Macek (1999) říká, že v období dospívání publescenti přicházejí na to, že jejich volby v určitých oblastech jednání mohou změnit celý jejich vysněný životní směr, jedná se především volbu ve sféře vzdělávací, ale také partnerskou nebo způsob života. Autor dále dodává, že to, jakým způsobem k takovýmto rozhodnutím zaujmou postoj, udává míru jejich vyspělosti a odpovědnosti.

Jednou z významných hodnot, a tedy i faktorem ovlivňujícím volbu povolání nebo oboru, může být altruistické chování (Vendel, 2008). Podle Hayesové (2000) se jedná o činy a skutky, které jedinec vykonává pro jiné osoby, ačkoliv sám z nich nemá nic pro sebe. Podle Vágnerové (2003) by se dalo říci, že odměnou je člověku, který takové jednání vykonává, osobní satisfakce, která vychází z hodnotového žebříčku člověka. Autorka dále dodává, že toto jednání bývá podmíněno též schopností porozumění pocitům a jednání druhé osoby.

1.3.2 Sociální faktory

1.3.2.1 Sociální prostředí

Sociální prostředí, do kterého se člověk narodí, ho nevyhnutelně ovlivňuje a formuje, jelikož je nedílnou součástí lidského společenstva nezávisle na své vůli (Vágnerová, 2003). Autorka dále dodává, že jedinec je předem předurčen pospolitému životu, a právě toto tvarování lidského jedince ovlivňuje kvalitu jeho existence. Helus (2007) jej popisuje jako prostor s různými úrovněmi pomyslného ohraničení, které na nás v různé míře a dimenzích působí, utváří se zde vztahy a probíhá vzájemné dorozumívání se s druhými lidmi, odehrává se zde učení se hodnotám a pravidlům platným v societě. Tento proces se souhrnně popisuje ve své publikaci Vágnerová (2003, s. 183), která jej označuje jako *prakticky celoživotní proces sociálního učení, vyplývajícího z kontaktu s lidskou společností*. Dotýká se tedy různých částí lidské osobnosti, člověk se například učí, v jaké míře je vhodné projevovat své pocity, co je společensky přijatelné a co už nikoliv, jaké způsoby ve společenství jsou přípustné, jak tato autorka v knize doplňuje.

Člověk se začleňuje do společnosti v různých úrovních, jak již bylo zmíněno výše, oblast integrace může probíhat v okruhu nejbližších osob, dále ve školním prostředí mezi spolužáky, ale i v profesní sféře, či jiných uskupeních lidí (Helus, 2007). Podle Nakonečného (1999) na sebe tyto okruhy vzájemně působí a doplňují se. Helus (2007) rozlišuje sféry sociálního prostředí na čtyři úrovně, první oblastí je takzvané mikroprostředí, se kterým osoba přichází do kontaktu fakticky od narození, zahrnuje rodinu, se kterou je ve velmi úzkém vztahu, ale také uzavřenou skupinu přátel. Dalším článkem je dle autora mezoprostředí, které tvoří propojenost více různých mikroprostředí, člověk je tímto schopen rozeznávat své místo v různých skupinách, což ulehčuje přechod z různých sociálních skupin. Helus (2007) dále navazuje úrovní neosobní, jedná se o okruhy osob, se kterými jedinec přichází přímo do styku, ale ovlivňují jeho život, jde o takzvané exoprostředí, jako příklad lze zde uvést oblast bydliště nebo kolegů ze zaměstnání jeho příbuzných. Poslední zónou je podle autora makroprostředí, které vytváří ostatní úrovně a zapojuje člověka také kulturně, vznikají jako velké komunitní útvary, na ukázkou sem spadají například náboženské skupiny či společenství členů zabývajících se ochranou životního prostředí.

1.3.2.2 Rodina

Jedním z nejdůležitějších uskupení v životě člověka je rodina, jako uzavřené společenství osob především pokrevně spřízněných, její hlavní funkcí je zachování rodu (Matoušek, 1993). Autor doplňuje, že si rodina předává vlastní pravidla a kvality, představy o světě, stereotypy, je místem, kde každý má svoji roli, které se postupem času v sociálním kontextu mění. Hraje zde velkou roli právě výchova, protože proces socializace je nám vlastní již od narození (Nakonečný, 1999). Vštěpuje nám jakési základní předlohy, které jedinec aplikuje v rámci společenstva (Vágnerová, 2003). Podle Matouška (1993) je rodinné prostředí jedním ze základních činitelů formujících ideje jedince o jeho budoucím kariéřním zaměření. Ačkoliv se v některých případech názory rodičů a jejich potomků diametrálně odlišují, mají z necelých tří čtvrtin velmi významný dopad na volbu budoucího povolání (Mezera, 2008). Z článku, který řeší volbu zaměření v raném věku u dětí, vyplývá, že jsou ovlivňovány názory jejich rodičů (Mulvey, Irvin, 2018). Mezi hlavní poslání rodiny spadá vytvoření bezpečného prostoru pro vývoj a výchovu dětí, které je umocněno láskou rodičů, zasvěcuje je do budování vazeb mezi různými věkovými skupinami lidí, vkládá mu do podvědomí představy

o pojetí většího společenství osob (Helus, 2007). Tento autor dále dodává, že rodina však může na děti působit také negativně, podle toho, na kolik zvládá plnit své funkce a jak na ně v jejich důsledku působí. Helus (2007) se zmiňuje, že existuje více druhů takových to nefunkčních rodin, majoritu podle něj tvoří rodiny, pro které překážky nejsou trvalé, zdolávají je snáze společně než jiné rodiny, v neúplných rodinách nebo v těch, kde existují mezi členy narušené vztahové vazby můžeme spatřovat patologické jevy ohrožující socializaci dítěte. Autor dále doplňuje, že ovlivňovat ho může v budoucnu kupříkladu nedospělost v různých sférách života, ať už v emoční rovině nebo profesní orientaci. Dalšími možnými z problémů může být rodina vyžadující od potomka bezchybné výkony, případně ho může příliš ochraňovat nebo naopak být nedůsledná ve výchově, také dítě může být ohroženo velkou zátěží, pokud například onemocní některý příbuzný, či nepříznivými podmínkami peněžními, jak autor zmiňuje. Vágnerová (2003) dodává, že ve vztahu rodiče a dítěte funguje takzvaná identifikace s profesní orientací rodiče, kdy se dítě může inspirovat pro své budoucí zaměření a přijme tuto myšlenku za svoji.

1.3.2.3 Vrstevníci, přátelé, skupiny

Dalším nezpochybnitelně potřebným prostorem, který hraje významnou roli v začlenění člověka do společenství lidí, je prostředí vzdělávacího systému (Macek, 1999). Ještě, než dítě přijde do základní školy, je provázeno prvotním začleněním do takového kolektivu již v mateřské škole (Vágnerová, 2003). Žáci se zde musí naučit zodpovědnosti a své pozici, ať už jde o vztah učitel – žák, nebo mezi ostatními spolužáky. Škola je obecně pro studenty místem, ve kterém dostanou přístup k novým informacím, učí je přemýšlet nad různými problémy a aplikovat jejich řešení v praxi, ale také například své myšlenky prezentovat a diskutovat o nich (Helus, 2007). Prostředí, ve kterém se lidé pohybují a navazují sociální vztahy, často mění jejich představy o světě a jinak tomu není ani ve školním kolektivu, jak autor dále dodává. Vrstevníci tvoří důležitou roli ve vývoji jedince, jsou prostředníky sdělovacími jedinci, co je kulturně i sociálně přípustné (Vágnerová, 2003). Helus (2007) dále doplňuje, že při výběru školy se často žáci nechají ovlivnit svými spolužáky nebo kamarády, často z důvodu obávaného odloučení a rozpadu jejich přátelství, jak ale autor dále zmiňuje, tato volba nemusí být nejmoudřejší právě k odlišným osobnostním předpokladům. Autor navíc říká, že na úrovni vrstevnické nevycházejí jedinci ze vztahů

jako podřízení, právě naopak, panují zde přátelské vztahy na stejné úrovni, navíc je pro ně důležité, aby je ostatní členové přijmuli. Macek (1999) uvádí, že v období dospívání existuje výrazné oddělování na osoby ve stejné věkové kategorii a na opravdové přátele, případně partnery, v druhém a třetím se případně se vyznačují bližšími vazbami.

Socializační proces ovlivňují také skupiny, nejčastěji jde o uskupení lidí, které spojují stejné záměry a hodnoty, počet členů je omezený, její příslušníci zastávají různé pozice, společně se podílejí na ustálených obyčejích, sdílí stejné hodnoty (Helus, 2007). Mezi sociální skupiny tento autor řadí například rodinu, ale i různé zájmové kroužky, pracovní kolektiv zaměstnanců, sportovní týmy i školní kolektiv, kluby a mnoho dalších. Stálost a soudržnost skupin ovlivňuje to, jak moc si jsou členové podobní v různých směrech (Kohoutek, 1998).

1.3.3 Osobní faktory

1.3.3.1 Zájmy

Profesní orientace by podle Mezery (2008) měla vycházet z našich koníčků a zálib, působí také na to, jak budeme ve svém zaměstnání nebo v našem oboru vzdělávání úspěšnější a spokojení. Autor dále píše, že pokud vykonáváme činnost, která nás opravdu baví a naplňuje, jsme tak motivováni k dosahování dobrých výsledků více než osoby, které taková činnost nebaví. Autor dále dodává, že tyto potěšující aktivity nám usnadňují studium nových dovedností i zlepšení schopnosti koncentrace v potřebných situacích. Nesnáze a překážky mohou nastávat v momentech, kdy se naše vize o budoucím povolání neshodují s našimi zálibami, způsobilostí, kvalitami (Vendel, 2008). Autor dále říká, že člověk by měl brát na vědomí, že u mnoha povolání se vyskytuje velké množství různých aktivit a činností, které pod něj spadají.

1.3.3.2 Finanční možnosti

Množství úspor, které jsme ochotni na studia poskytnout, je důležitým ukazatelem pro volbu vysoké školy, ovlivňuje nejen vzdálenost univerzity a s ní spojené náklady na dopravu, ale také zde studenti musí kalkulovat s platbou za případný nájem, úhradu potravin, nebo částky na pořízení studentských karet a učebních pomůcek, včetně literatury (EDUroute, ©1996–2018).

1.3.3.3 Pohlaví

Pohlaví podle Vendela (2008) významně ovlivňuje výběr profesního zaměření. Tento aspekt však souvisí s rolemi mužů a žen ve společnosti jako takovými, ženy jsou například tradičně více zastoupeny v oblastech činností pečující o rodinu než muži (Čermáková, Maříková, 2000). Helus (2007) navíc říká, že člověk je ovlivněn nejen biologicky, ale také genderově, z čehož vyplývá, že jsme jako lidé ovlivněni vnějším prostředím, které má dopady na naše vnímání světa. Vendel (2008) navíc ve své knize dodává, že dívky na rozdíl od chlapců mají snahu o zjišťování si mnoha informací o tom, čím by se chtěly v budoucnu zabývat. Z článku zabývajícím se rozdělení pohlaví v různých skupinách zaměstnání na trhu práce navíc vyplývá, že převládající genderové rozdělení deformuje trh práce, přičemž obě pohlaví vychází při volbě zaměření z toho, jaké mají schopnosti a předpoklady k vykonávané práci (Tellhed, Bäckström, Björklund, 2018).

1.3.4 Faktory týkající se studia

1.3.4.1 Šance na přijetí, vzdálenost školy

Velkou roli ve volbě budoucího studia či zaměření hrají také podmínky přijetí, Mezera (2008) doporučuje uchazečům zjistit nejprve požadavky dané školy a následné zhodnocení svých schopností. Podle tohoto autora je nutné pochopit, na co jsou případné testy nebo pohovor orientovány a zvolit tak nejlepší postup pro jejich přípravu a úspěšné vykonání. Autor navíc doplňuje, že obavy z nepřijetí i neúspěchu u zkoušek ovlivňují rozhodování žáků, u některých mohou být tak silné, že se ani nepokusí o podání přihlášky. Uchazeči mohou nalézt data o výsledcích o přijetí na dané obory nejčastěji na webových stránkách jednotlivých fakult (EDUroute, ©1996–2018).

Svůj podíl na výběru vysoké školy má i to, jak je vzdálené od místa studentova bydliště, uchazeči by měli především nejprve zvážit finanční možnosti, zda je reálné například studovat sto kilometrů daleko, či denně dojíždět, zjistit si, jaké dopravní spoje do této destinace zajíždějí (EDUroute, ©1996–2018).

1.3.4.2 Délka studia a forma, možnost navazujícího studia

Mezi rozhodující faktory volby studia je třeba vzít v úvahu také jeho délku a formu, jedním z kladů prezenčního studia jsou srážky z plných cen pro jeho členy například v knihkupectvích, na kulturních akcích, nebo na jízdě, dalším kladem je často získání důležitých poznámek z přednášek a seminářů, což může studentům usnadnit učení, u kombinovaného studia naopak většinou získají seznam vhodné četby a většinu si musí dostudovat sami, ocení je spíše osoby, které se vzdělávají při práci (LMC, ©1996–2018).

V některých případech může volbu oboru ovlivnit i to, zda je možné nastoupit na navazující studium, a jestli je nutné v případě zájmu o něj hlásit se na jinou školu (Masarykova univerzita, ©2005-2018).

1.3.4.3 Uplatnění a finanční ohodnocení

Mezera (2008) ve své publikaci uvádí důvody ovlivňující volbu školy plynoucí ze zjišťovaných informací o studiu. Jako podstatné je podle tohoto autora zjistit si, jaké je uspořádání na trhu práce, zda bude pro absolventa snadné či obtížné sehnat zaměstnání ve svém vystudovaném oboru. Jak autor doplňuje, výhodné je i popřemýšlet nad dalším vývojem zvoleného oboru v budoucnu vyvíjet, či naopak. Vendel (2008) mluví o důležitosti výše platu nebo mzdy pro uchazeče o zaměstnání, případně studium, Macek (1999) dodává, že adolescenti právě tento faktor považují za velmi důležitý v oblasti budoucího zaměření.

1.3.4.4 Předchozí vzdělávání

Škola je obecně pro studenty místem, ve kterém dostanou přístup k novým informacím, učí je přemýšlet nad různými problémy a aplikovat jejich řešení v praxi, ale také například své myšlenky prezentovat a diskutovat o nich (Helus, 2007). Vzdělávání je systematicky plánované, zaštiťuje jej stát (Macek, 1999). V průběhu studia se žáci profilují dle různých předmětů, přichází na to, že některé předměty preferují před jinými, což může být samo o sobě náповědou pro to, jakým směrem budou svoje budoucí studia a povolání směřovat (Mezera, 2008). Vendel (2008) ve své publikaci uvádí tři druhy výkonů, které jsou důležité při výběru dalšího zaměření, do první úrovně zahrnuje výsledky, kterých člověk dosáhne ve vzdělávací

oblasti, nejčastěji se jedná o hodnocení známkami. Dalšími podstatnými jsou podle tohoto autora hodnoty v oblasti zaměstnání, sem můžeme zahrnout jiné podobné činnosti, jako jsou například brigády nebo dobrovolné činnosti. Posledním druhem jsou výsledky, které se vážou na konkrétní přijímací řízení, či pohovor, jak autor dodává. Vendel (2008) dále říká, že existuje vzájemný vztah mezi kladným hodnocením na střední a vysoké škole.

1.3.5 Faktor pracovních hodnot

Tento druh hodnot má často stimulační charakter, k jejich zjišťování je vhodné používat jako metodu práce rozhovor, protože se v písemných dotaznících nesnadno vyhodnocují, jak uvádí Vendel (2008). Do těchto hodnot autor řadí například to, jak si člověk představuje finanční ohodnocení za práci, kterou vykonává, rozličnost možných způsobů práce, volnost či preferenci práce v kolektivu, zda mu práce zaručuje stálost, poskytování pomoci druhým lidem. Autor tyto ukazatele dále doplňuje o post, který zaměstnanec získá a jak si ho váží spolupracovníci a o schopnost seberealizace.

2 Cíl práce a hypotézy

2.1 Cíl práce

Hlavní cíl mé bakalářské práce si klade za cíl zjistit, které faktory nejvíce vedly studenty zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity k volbě studovaného oboru sociální práce.

2.2 Hypotézy

H1: Pro studenty, kteří si zvolili obor sociální práce, bylo významnějším faktorem pro rozhodování předchozí vzdělání než budoucí uplatnění.

H2: Zájem studentů o studovaný obor sociální práce v průběhu studia stoupá.

H3: Studenti se zdravotním a humanitním středoškolským zaměřením v minulosti více využili služeb odborného poradenství než studenti, kteří studovali jiný druh střední školy.

3 Operacionalizace pojmů použitých v cíli práce a hypotézách

Faktory, které nejvíce ovlivnily studenty k volbě oboru

Vendel (2008), Mezera (2008) a další autoři ve svých publikacích uvádí mnoho činitelů, které mohou výběr budoucího zaměření ovlivnit, mezi tyto činitele patří například hodnoty týkající se budoucího zaměření, ale i vrozené a získané předpoklady, nebo ovlivnění jedince okruhem společnosti, v níž se pohybuje.

Pro velké množství těchto faktorů byla pro sběr a vyhodnocení data rozdělena do pěti skupin na psychologické, sociální, osobní faktory, faktory týkající se studia a faktor pracovních hodnot, blíže specifikovány jsou v předchozím textu. V jaké míře studenty faktory ovlivnily je v dotazníku určováno otázkami č. 5–9 pro zhodnocení vlivu těchto faktorů s možnými odpověďmi velmi ovlivnilo, spíše ovlivnilo, spíše neovlivnilo, neovlivnilo. Z těchto otázek budou také vyhodnoceny nejčastější odpovědi, pro zjištění, které faktory je ovlivnily v největší míře.

Volba studovaného oboru sociální práce

Obor sociální práce je ve škole vyučován ve dvou formách jako bakalářský studijní obor, jak již blíže specifikuji v podkapitole 1.1.4. Obor sociální práce ve veřejné správě na ZSF JU (Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, © 2013–2017).

Pro účely výzkumu jsou za studenty oboru sociální práce považováni studenti, kteří si obor zvolili a jsou tudíž zapsáni k prezenční formě studia prvního až třetího ročníku oboru Sociální práce ve veřejné správě na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity, kteří také tvoří výzkumný vzorek. V dotazníkovém šetření jsou tyto informace ověřovány otázkou č. 2, označením ročníku studovaného oboru.

Předchozí vzdělání jako významnější faktor než faktor budoucího uplatnění pro rozhodování

Aspekt významnosti faktoru předchozího vzdělání je v práci porovnáván a vyhodnocován průměrnými statistickými hodnotami vůči faktoru budoucího uplatnění. Tyto hodnoty lze nalézt v otázce č. 8, kde respondenti hodnotí na likertově škále významnost těchto faktorů spadajících do skupiny faktorů týkajících se studia.

Důležitost těchto činitelů studenti hodnotí na již zmiňované škále, kdy 1 znamená zcela podstatné, 4 zcela nepodstatné.

Zájem studentů o studovaný obor v průběhu studia stoupá

Člověk pracující v oboru, ve kterém profesionálně pomáhá jiným lidem, by měl být k výkonu své práce mimo jiné k této práci motivován a zajímat se o ni (Úlehla, 2007).

Ve výzkumné části této práce respondenti proto odpovídají na otázky č. 11 a 12, kde odpovídají na otázky, jaký zájem o sociální práci měli při nástupu do studia a poté s přibývajícím znalostmi učiva v průběhu studia. V nabídce odpovědí je pět možností, z nichž 1 znamená velmi motivován a 5 vůbec nemotivován. Zvýšení zájmu je pak z průměrných statistických hodnot zjišťováno porovnáváním těchto dvou otázek.

Využití služeb odborného poradenství v minulosti více u studentů zdravotního a humanitního zaměření, nežli u studentů, kteří studovali jiný druhu střední školy

Mezi služby odborného poradenství poskytované žákům a studentům při výběru dalšího studijního a profesního zaměření patří podle Hlad'a (2008) činnosti výchovných poradců, metodiků školní prevence, speciálních pedagogů, a psychologů působících ve školách, a také v neposlední řadě činnosti Informačních poradenských středisek, které lze naleznout na úradech práce.

Tyto formy poradenství byly vybrány také pro potřeby výzkumu bakalářské práce, v dotazníku je zjišťováno otázkou č. 4, zda se s nimi studenti někdy během svého života setkali. Předchozí vzdělání je pro účely této práce zjišťováno již zmíněnou dotazníkovou otázkou č. 3, na výběr mají studenti na výběr z těchto odpovědí – zdravotnické, humanitní (sociální a pedagogické), umělecké, gymnazijní, zemědělské, technické, ekonomické, či mohou zvolit vlastní odpověď. Tyto dvě odpovědi jsou pak v rámci statistiky ve výzkumu vyhodnoceny jak pro skupinu studentů se zdravotním a humanitním zaměřením, tak pro skupinu studentů s ostatními druhy zaměření.

4 Metodika

4.1 Aplikovaná metodika

Kvantitativní výzkum se podle Hendla (2006) používá především k bádání v různých oblastech zkoumání pro vyhodnocení dat při větším počtu osob, kterých se výzkumník dotazuje. Dotazník má podle Dismana (2002) jako každá jiná technika své výhody a nevýhody, užitečné pro výzkum je, že je možné jej aplikovat u vícero dotazovaných osob, jeho distribuce i vytvoření je poměrně jednoduché a účastníci jsou při dodržení diskrétnosti jejich jmen více svolní dotazník vyplnit, podle tohoto autora však mohou případně nastat problémy v návratnosti počtu dotazníku, Pecáková (2008) navíc upozorňuje na problém s distribucí dotazníku, kdy v případě, že u vyplňování dotazníku není přítomna osoba tazatele, nemusí dotazovaní zcela porozumět všem požadovaným otázkám, což se také může projevit na návratnosti.

Pro realizaci svého výzkumu jsem v bakalářské práci použila právě tento způsob, tedy kvantitativní výzkum, metodu dotazování a konkrétně techniku dotazníku, kvůli zasažení většího počtu respondentů.

4.2 Vlastnosti dotazníku

Dotazník byl vytvořen celkem z dvanácti otázek, z nichž je jedenáct uzavřených a jedna polouzavřená. První otázka dotazníku je informativní, zjišťuje pohlaví respondenta. Další otázkou je zjišťován ročník, který odpovídající osoba studuje. Třetí otázka zjišťuje, jaké zaměření studenti oboru sociální práce studovali na střední škole, lze zvolit možnost – zdravotní, humanitní (sociální, pedagogická), umělecká, gymnazijní, zemědělská, technická, ekonomická a jiná odpověď. Čtvrtá otázka zjišťuje, zda se někdy studenti setkali s odborným poradenstvím při volbě studia, na výběr jsou možnosti ano, ne, nevím. Pátá až devátá otázka jsou sestaveny ze škál, kde mohou studenti vybírat z možností zcela podstatné, spíše podstatné, spíše nepodstatné a zcela nepodstatné, hodnotí v nich vliv skupin faktorů na volbu oboru a mezi tyto skupiny patří faktory psychologické, sociální, osobní, faktory týkající se studia a vliv faktorů pracovních hodnot. Desátá otázka se ptá na spokojenost s výběrem oboru s možnými odpověďmi ano velmi, spíše ano, průměrně, spíše ne a vůbec ne. A nakonec poslední dvě otázky zjišťují, jak studenti hodnotí zájem o obor sociální práce při nástupu

do studia a v průběhu studia s přibývajícím poznatky, nabízené odpovědi pro respondenta jsou velmi motivován, spíše motivován, neutrální postoj, spíše nemotivován a vůbec nemotivován. Dotazník jsem distribuovala elektronickou cestou.

4.3 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor je tvořen studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity zapsaných k dubnu 2018 v oboru Sociální práce ve veřejné správě prezenčního studia prvního až třetího ročníku. Celkový soubor tedy tvoří 135 studentů, z čehož 53 studentů navštěvuje první ročník, 38 studentů chodí do druhého ročníku a ve třetím ročníku studuje 44 studentů. Osloven ke sběru dat byl celý tento výzkumný soubor, tedy 135 studentů. Jedná se tedy v tomto případě o náhodný stratifikovaný výběr výzkumného souboru.

4.4 Realizace výzkumu

Teoretická část mé bakalářské práce byla započala shromažďováním potřebné literatury současně při tvorbě osnovy, která by byla k mému tématu práce vhodná. Po přečtení potřebných materiálů jsem pokračovala samotným sepisováním teorie. Dále bylo zjištěno nutných aktuálních údajů v dubnu roku 2018 pro vytvoření online dotazníkového šetření, tvorba dotazníku proběhla v květnu téhož roku a samotné rozdělení dotazníků bylo poté v létě. Na přelomu července a srpna došlo k vyhodnocení sesbíraných dat.

4.5 Zpracování dat

Sesbíraná data byla zanesla do kompaktního souboru v programu Microsoft Excel. Všechny tři hypotézy byly ověřeny pomocí programu SPSS 21. Pro hypotézy H1 a H2 byl použit párový t-test, kterým jsou ověřovány shodné úrovně sledované veličiny ve dvou populacích na základě závislých výběrů, které pocházejí z normálního rozdělení, proto je možné použít párový t-test (Pecáková, 2008). Dle autorky lze tímto testem posuzovat shodu středních hodnot i dvou libovolných rozdělení, jsou-li však oba výběry dostatečně velké.

Dle výše uvedené autorky publikace hypotézy stanovíme v následujícím tvaru:

$$H_0: \mu_1 = \mu_2,$$

$$H_1: \mu_1 \neq \mu_2,$$

výsledkem porovnání dvojic souvisejících pozorování jsou jejich difference:

$$d_i = x_{1i} - x_{2i}$$

K diferencím podle autorky můžeme nyní přistupovat jako k jednorozměrné průměrné d , u které můžeme spočítat průměrnou diferenci $\bar{d}$ a testujeme nyní hypotézu ve tvaru:

$$H_0: \bar{d} = 0$$

$$H_1: \bar{d} > 0, \text{ resp. } \bar{d} < 0, \text{ resp. } \bar{d} \neq 0,$$

Testové kritérium pro takto upravené proměnné má tvar:

$$T = \frac{\bar{d} * \sqrt{n}}{s_d}$$

kde n je celkový rozsah výběru a s_d je výběrová směrodatná odchylka pro diferenci (Pecáková, 2008).

K ověření poslední výzkumné hypotézy byl použit χ^2 test v kontingenční tabulce, ta vzniká v případě, když jednotky souboru třídíme podle dvou kvalitativních znaků, např. znaku A, který může nabývat r variant a znak B, který lze rozdělit na s variant (Hindls et al., 2006). Dle tohoto autora četnosti uvnitř tabulky můžeme označit n_{ij} , první index označuje i -tou variantu znaku A, druhý index j -tou variantu znaku B a okrajové neboli marginální četnosti označujeme pouze jedním indexem, druhý je nahrazen tečkou. Autor dále uvádí, že mezi znaky A a B můžeme sledovat vztahy, pro ověření existence závislosti mezi dvojicemi kategorií proměnných, v populaci je obvykle prvním krokem analýza vztahů mezi nimi.

Jak je v této publikaci dále uvedeno, tento test je používán k ověření nezávislosti v kontingenční tabulce porovnává získané (empirické) četnosti a teoretické četnosti, které by měly nastat v případě nezávislosti sledovaných znaků.

Autor doplňuje, že tyto četnosti můžeme označit jako n'_{ij} , jejich výpočet je:

$$n'_{ij} = \frac{n_i \cdot n_j}{n}$$

Autor dodává, že odchylky od nezávislosti jednotlivých polí kontingenční tabulky sleduje Pearsonova statistika G :

$$G = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^s \frac{(n_{ij} - n'_{ij})^2}{n'_{ij}}$$

tato statistika testuje hypotézu:

H_0 : Znaky v kontingenční tabulce jsou nezávislé.

H_1 : non H_0 , neboli znaky jsou závislé.

Testovaná statistika G má při platnosti nulové hypotézy χ^2 rozdělení se stupni volnosti $v=(r-1)*(s-1)$, pro test volíme opět obvyklou hladinu významnosti $\alpha = 0,05$ (Hindls et al., 2006).

Podle autora se pro zajištění přijatelné aproximace rozdělení uvedených statistik při určitém počtu polí v kontingenční tabulce zpravidla vyžaduje takový rozsah výběru n , aby očekávané četnosti dosahovaly hodnoty alespoň 5. Po častých praktických potížích, a častém ověřování, se doporučuje, aby počet polí, kde očekávané četnosti jsou nižší než 5, bylo maximálně 20 % (Hindls et al., 2006).

5 Výsledky

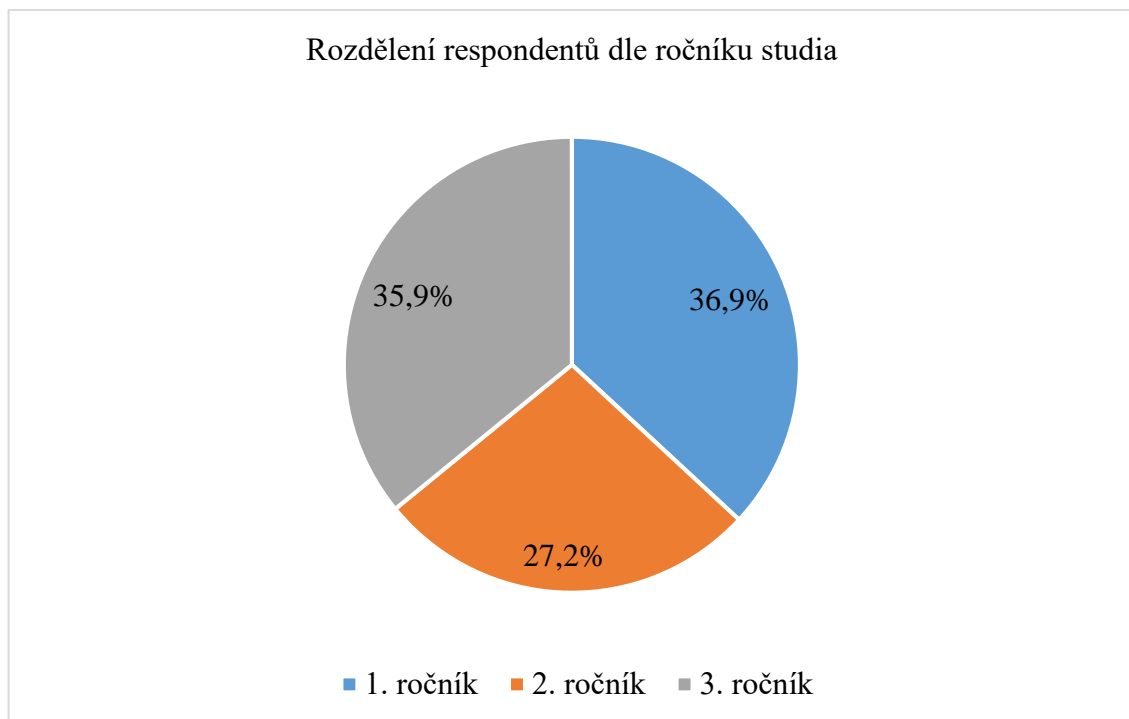
5.1 Popis souboru

Celkem bylo dotázáno 135 respondentů. návratnost dotazníku činila 76,30 %. Soubor tedy tvořilo 103 respondentů, 99 žen a 4 muži. 36,9 % bylo studentů prvního ročníku, 27,2 % druhého ročníku a 35,9 % studentů třetího ročníku, viz tabulka 1 a obrázek 1.

Tabulka 1: Respondenti rozdělení dle ročníku studia

Ročník	Počet	Procenta
1.	38	36,9
2.	28	27,2
3.	37	35,9
Celkem	103	100,0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 1: Respondenti rozdělení dle ročníku studia

Zdroj: vlastní výzkum

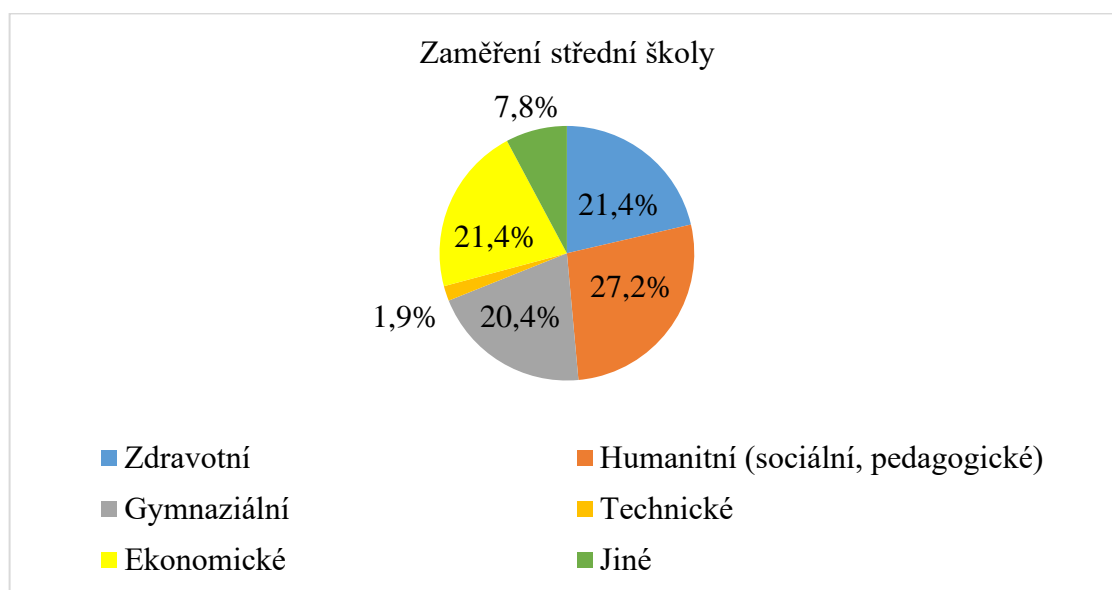
5.2 Výsledky dotazníkového šetření

Respondenti byli dále dotazováni na zaměření střední školy, kterou absolvovali. Nejvíce (27,2 %) studentů studovalo střední školu s humanitním zaměřením. Zdravotní střední školu a ekonomicky zaměřenou střední školu studovalo shodně 21,4 % respondentů. Gymnázium studovalo 20,4 % studentů. Nejméně (1,9 %) studentů studovalo technickou střední školu. Jinou možnost zvolilo 7,8 % respondentů. Podrobněji viz tabulka 2 a obrázek 2.

Tabulka 2: Respondenti rozdělení dle zaměření vystudované střední školy

Zaměření střední školy	Počet	Procenta
Zdravotní	22	21,4
Humanitní (sociální, pedagogické)	28	27,2
Gymnaziální	21	20,4
Technické	2	1,9
Ekonomické	22	21,4
Jiné	8	7,8
Celkem	103	100,0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 2: Respondenti rozdělení dle zaměření vystudované střední školy

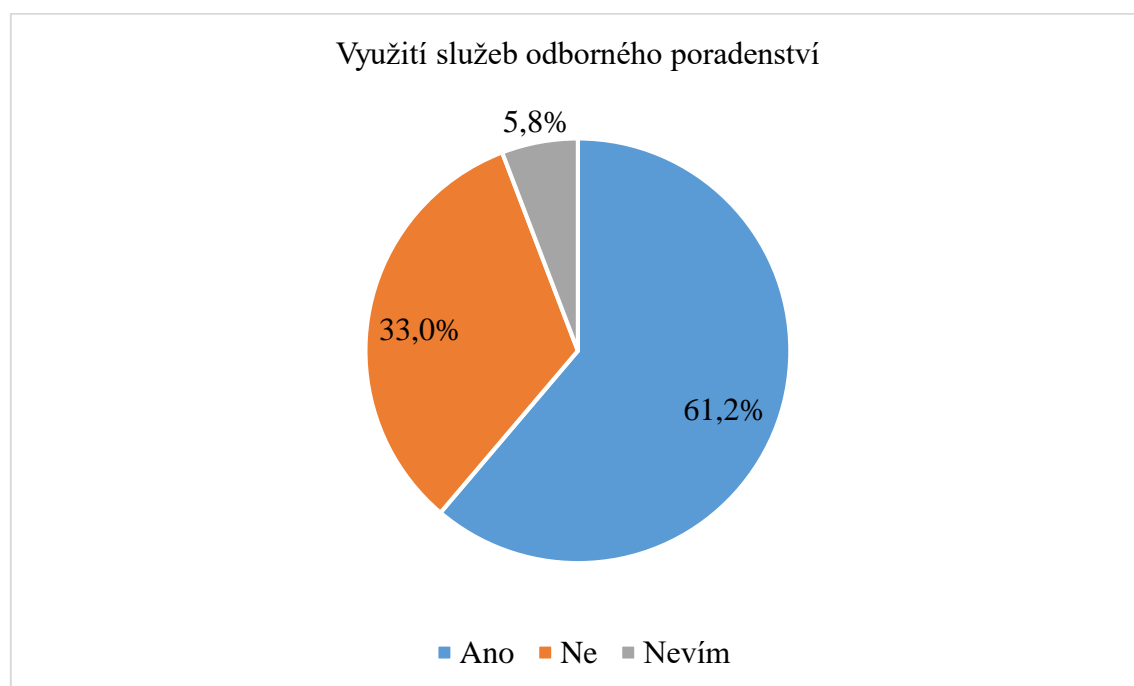
Zdroj: vlastní výzkum

Respondenti byli dále dotazováni, zda se v minulosti setkali s odborným poradenstvím při volbě studia. 61,2 % z dotázaných se s tímto typem poradenství již setkalo, 33,0 % zatím nesetkalo a 5,8 % uvedlo, že neví. Viz tabulka 3, obrázek 3.

Tabulka 3: Respondenti podle využití služeb odborného poradenství

Odborné poradenství	Počet	Procenta
Ano	63	61,2
Ne	34	33,0
Nevím	6	5,8
Celkem	103	100,0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 3: Respondenti podle využití služeb odborného poradenství

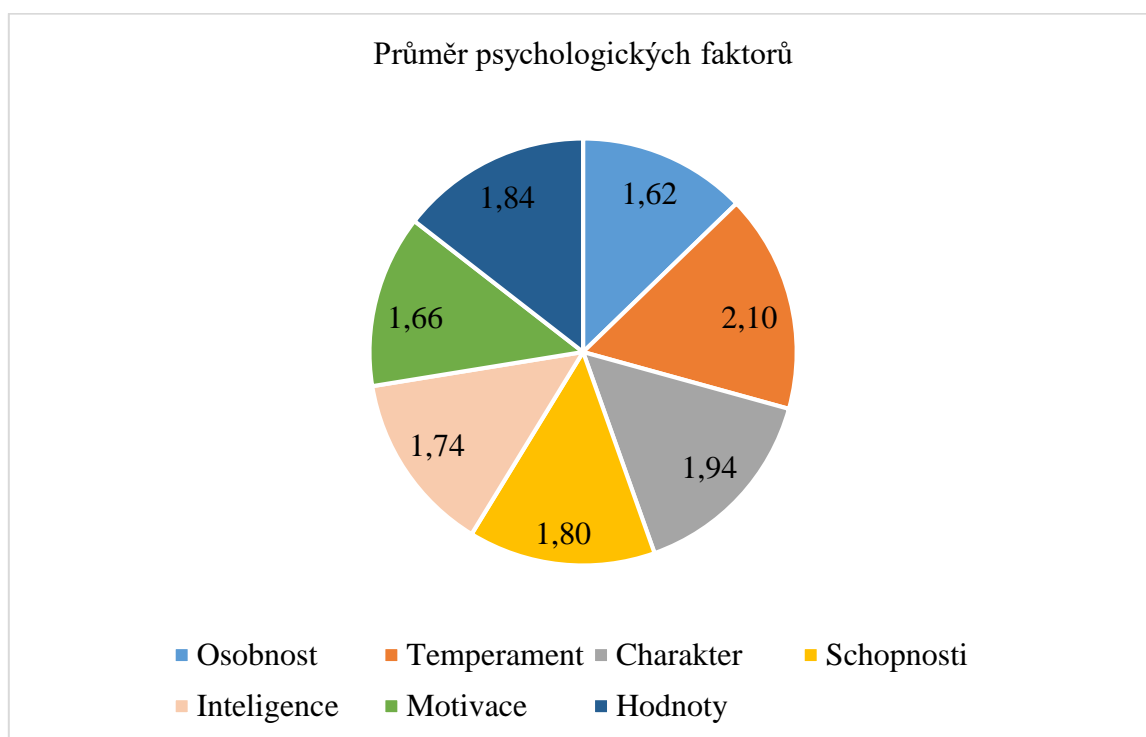
Zdroj: vlastní výzkum

Respondenti měli dále zhodnotit vliv psychologických faktorů na svoji volbu vysokoškolského oboru. Všechny faktory hodnotili na škále 1 až 4, kde 1 znamenalo zcela podstatné a 4 zcela nepodstatné. Za nejdůležitější faktor studenti označili osobnost (průměr 1,62), dále pak motivaci (průměr 1,66) a inteligenci (průměr 1,74). Za nejméně důležitý faktor považují temperament (průměr 2,10). Podrobné výsledky nabízí tabulka 4. Data jsou graficky zanesena na obrázku 4.

Tabulka 4: Psychologické faktory ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

Psychologické faktory	Průměr	Směrodatná odchylka
Osobnost	1,62	0,716
Temperament	2,10	0,707
Charakter	1,94	0,790
Schopnosti	1,80	0,772
Intelligence	1,74	0,559
Motivace	1,66	0,774
Hodnoty	1,84	0,789

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 4: Psychologické faktory ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

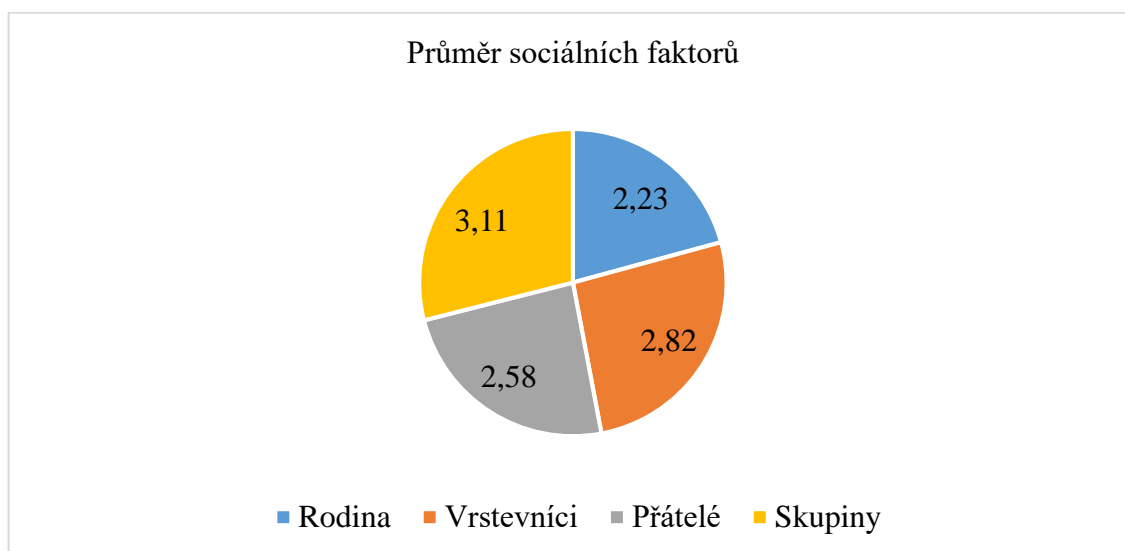
Zdroj: vlastní výzkum

Dále se dotazník zabýval sociálními faktory, které ovlivnily volbu vysokoškolského oboru. Za nejdůležitější sociální faktor označili studenti rodinu (průměr 2,23) a naopak za nejméně důležitý skupiny (průměr 3,11). Podrobné výsledky jsou uvedeny v tabulce 5, dále pak na obrázku 5.

Tabulka 5: Sociální faktory ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

Sociální faktory	Průměr	Směrodatná odchylka
Rodina	2,23	1,012
Vrstevníci	2,82	0,926
Přátelé	2,58	0,965
Skupiny	3,11	0,753

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 5: Sociální faktory ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

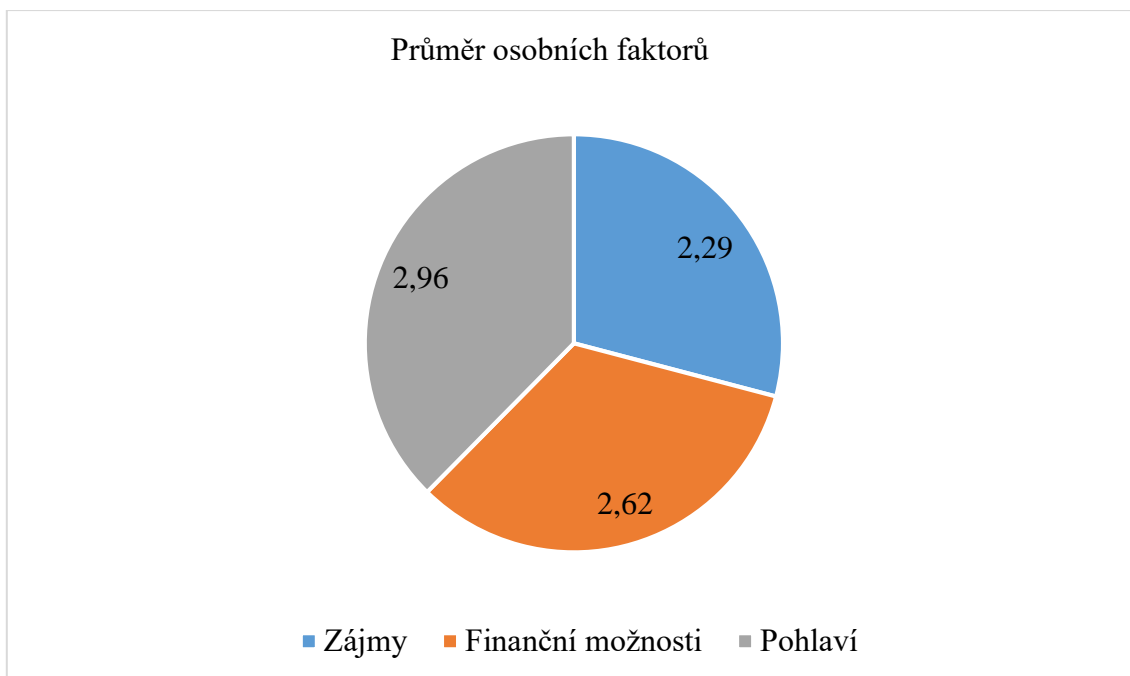
Zdroj: vlastní výzkum

Dalšími faktory, které ovlivnily volbu vysokoškolského oboru, jsou osobní faktory. Z těchto faktorů označili respondenti za nejdůležitější zájmy (průměr 2,29) a za nejméně důležité pohlaví (průměr 2,96), viz tabulka 6, obrázek 6.

Tabulka 6: Osobní faktory ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

Osobní faktory	Průměr	Směrodatná odchylka
Zájmy	2,29	0,903
Finanční možnosti	2,62	1,001
Pohlaví	2,96	0,896

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 6: Osobní faktory ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

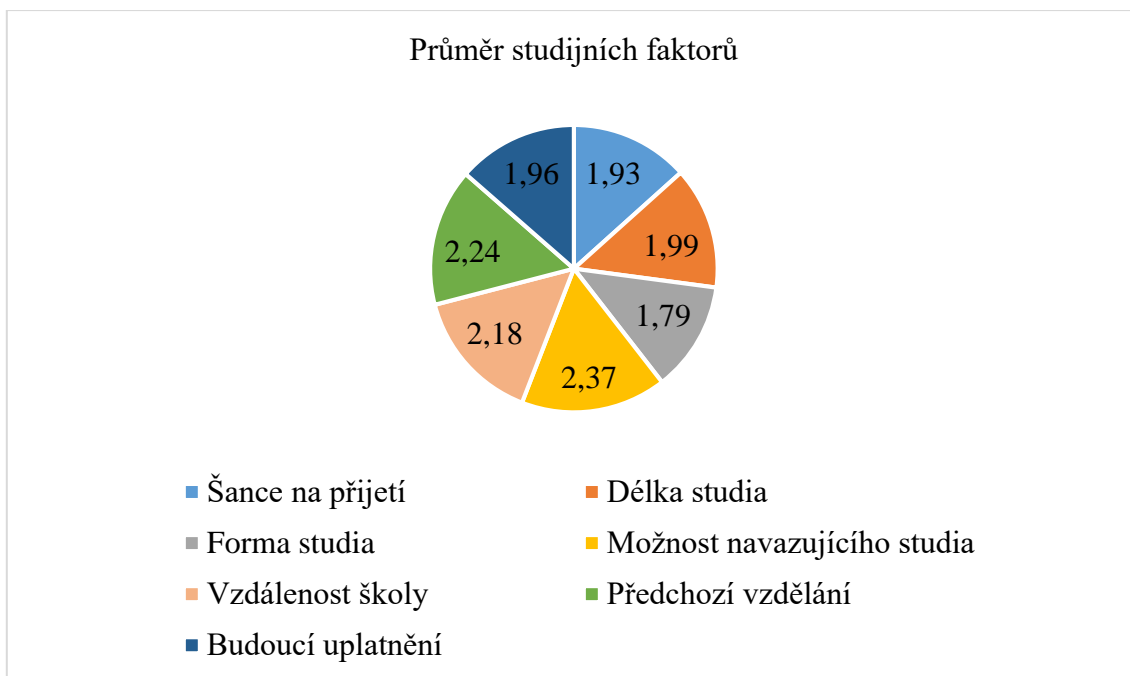
Zdroj: vlastní výzkum

Z nabízených studijních faktorů hodnotili respondenti jako nejdůležitější formu studia (průměr 1,79), šanci na přijetí (průměr 1,93) a budoucí uplatnění (průměr 1,96). Za nejméně důležité pak považovali možnost navazujícího studia (průměr 2,37). Podrobnější výsledky zachycuje tabulka 7 a obrázek 7.

Tabulka 7: Studijní faktory ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

Studijní faktory	Průměr	Směrodatná odchylka
Šance na přijetí	1,93	0,889
Délka studia	1,99	0,923
Forma studia	1,79	0,936
Možnost navazujícího studia	2,37	0,939
Vzdálenost školy	2,18	0,988
Předchozí vzdělávání	2,24	1,005
Budoucí uplatnění	1,96	0,740

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 7: Studijní faktory ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

Zdroj: vlastní výzkum

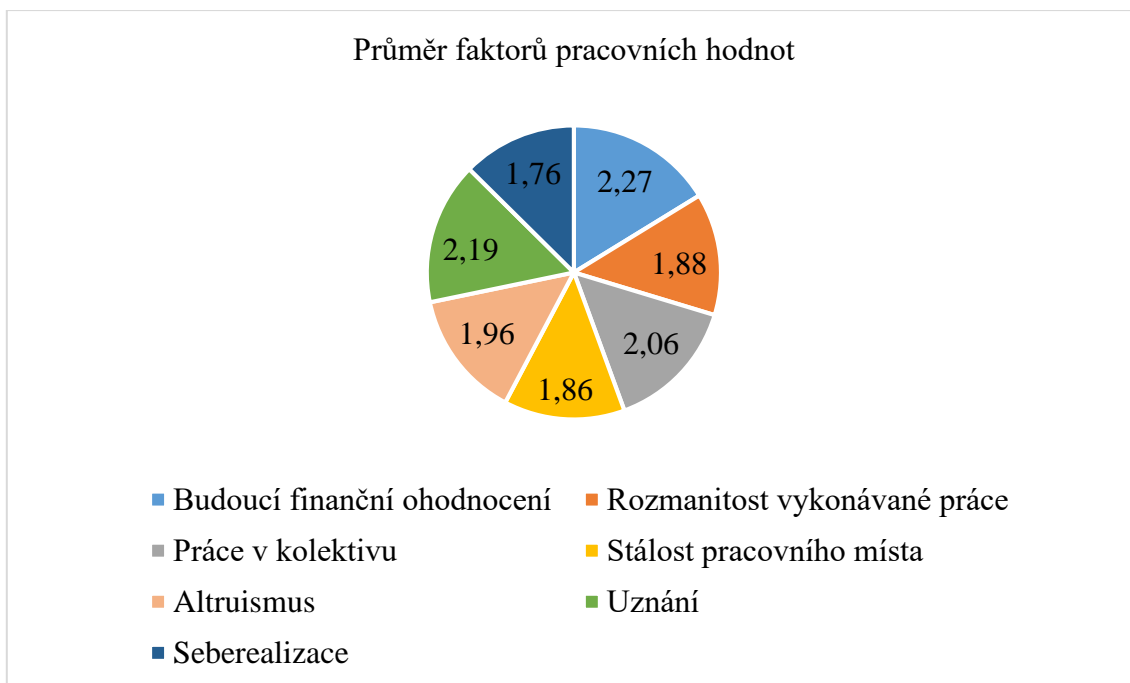
Posledními sledovanými faktory, které ovlivnily volbu vysokoškolského oboru, byly faktory pracovních hodnot. Z nich studenti vybrali jako nejpodstatnější seberealizaci (průměr 1,76) a stálost pracovního místa (průměr 1,86). Jako nejméně důležité označili budoucí finanční ohodnocení (průměr 2,27). Detailní výsledky zachycuje tabulka 8 a obrázek 8.

Tabulka 8: Faktory pracovních hodnot ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

Faktory pracovních hodnot	Průměr	Směrodatná odchylka
Budoucí finanční ohodnocení	2,27	0,931
Rozmanitost vykonávané práce	1,88	0,796
Práce v kolektivu	2,06	0,861
Stálost pracovního místa	1,86	0,728
Altruismus	1,96	0,685
Uznání	2,19	0,852
Seberealizace	1,76	0,707

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 8: Faktory pracovních hodnot ovlivňující volbu vysokoškolského oboru

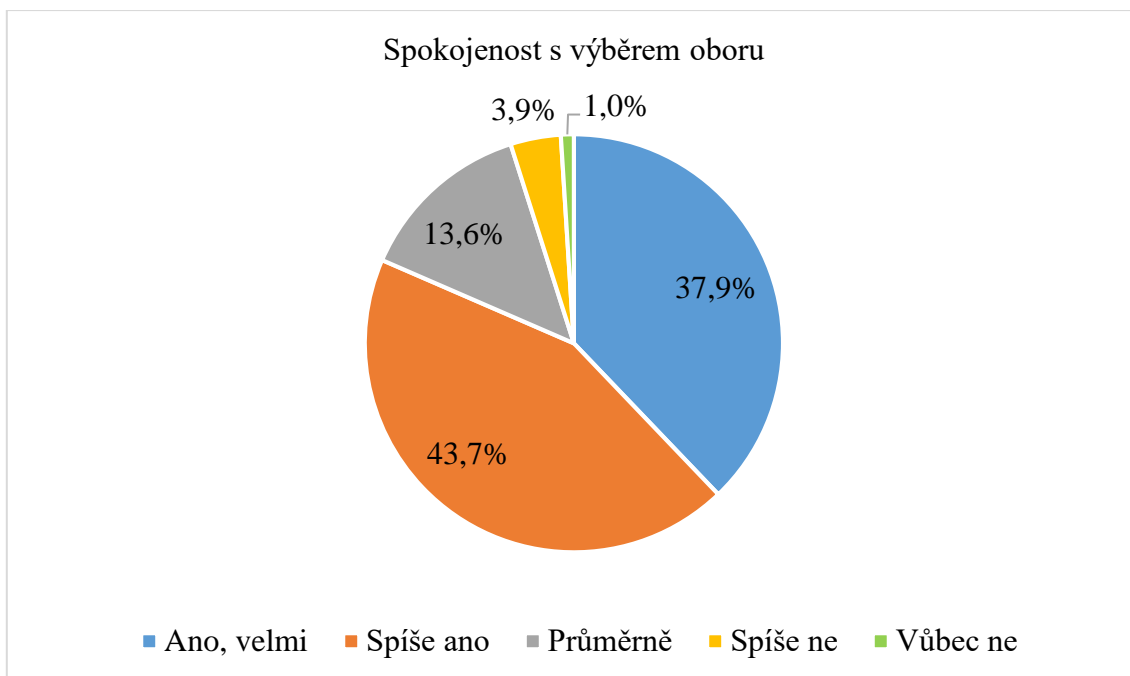
Zdroj: vlastní výzkum

Další položka dotazníku se týkala spokojenosti s výběrem oboru. 37,9 % respondentů je velmi spokojeno, 43,7 % spíše spokojeno. Pouze 4,9 % respondentů uvedlo, že je nespokojeno, viz tabulka 9, zaznamenáno na obrázku 9.

Tabulka 9: Spokojenost studentů s výběrem oboru

Spokojenost s výběrem	Počet	Procenta
Ano, velmi	39	37,9
Spíše ano	45	43,7
Průměrně	14	13,6
Spíše ne	4	3,9
Vůbec ne	1	1,0
Celkem	103	100,0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 9: Spokojenost studentů s výběrem oboru

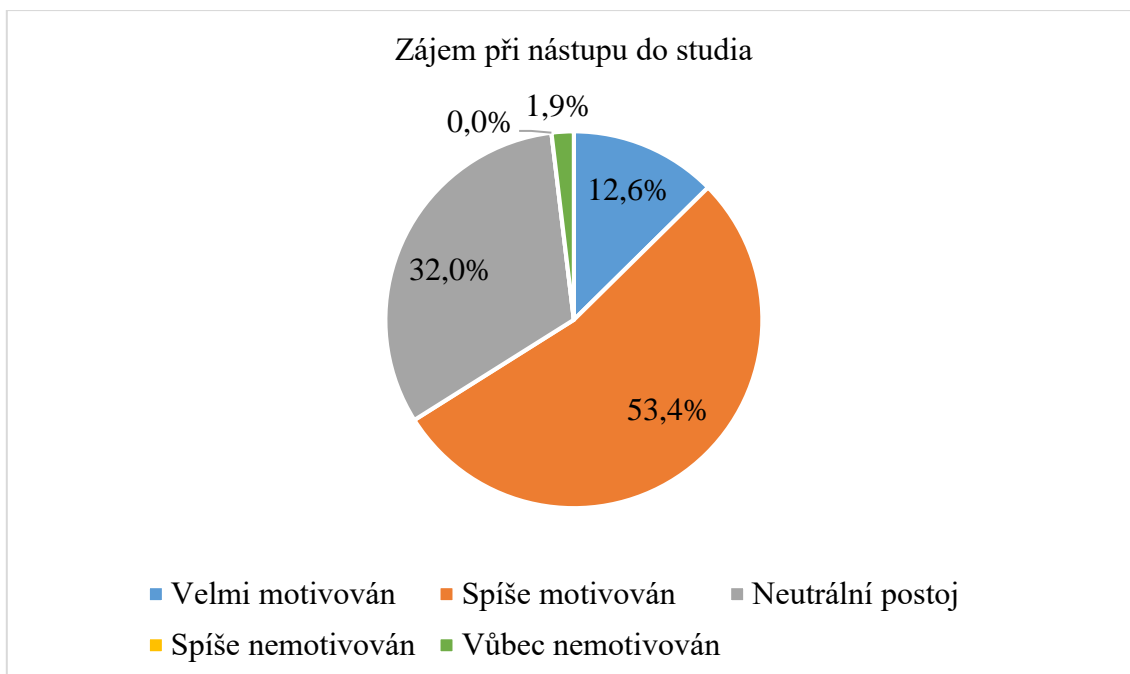
Zdroj: vlastní výzkum

Poslední dvě otázky zkoumaly zájem o soubor Sociální práce. Při nástupu do studia bylo silně motivováno 12,6 % respondentů a spíše motivováno 53,4 % respondentů. Pouze 1,9 % respondentů uvedlo, že vůbec nebylo motivováno, viz tabulka 10, obrázek 10.

Tabulka 10: Zájem o obor sociální práce při nástupu do studia

Zájem při nástupu do studia	Počet	Procenta
Velmi motivován	13	12,6
Spíše motivován	55	53,4
Neutrální postoj	33	32,0
Spíše nemotivován	0	0,0
Vůbec nemotivován	2	1,9
Celkem	103	100,0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 10: Zájem o obor sociální práce při nástupu do studia

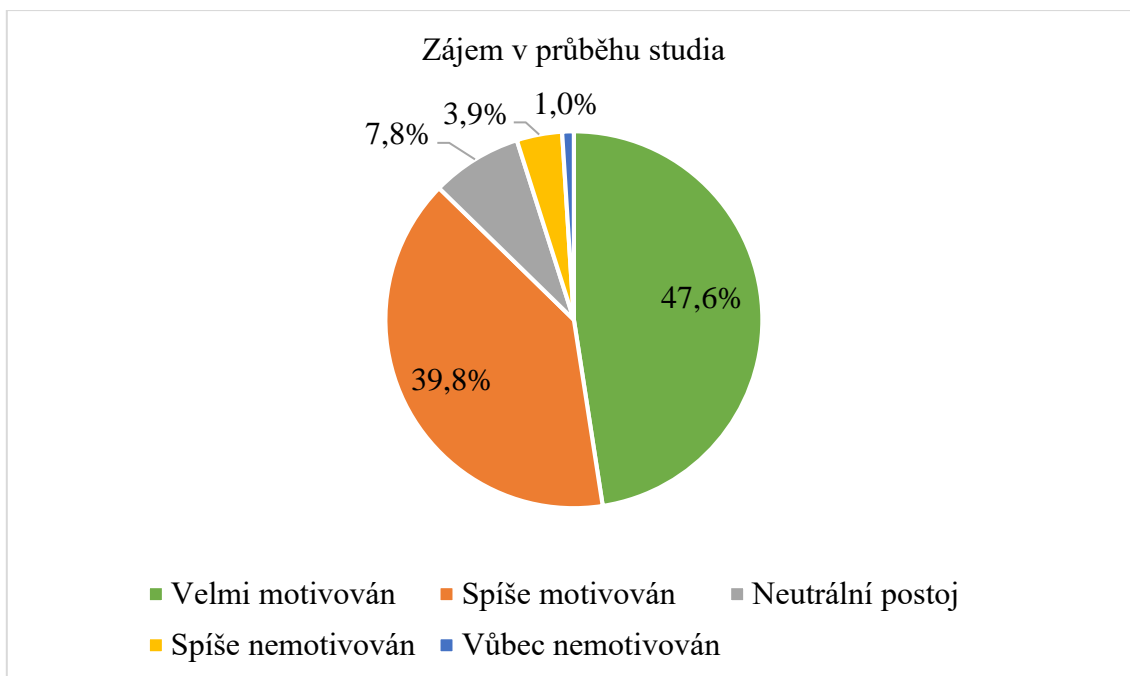
Zdroj: vlastní výzkum

V průběhu studia se pak velmi motivováno cítilo 47,6 % respondentů a spíše motivováno 39,8 % respondentů. Spíše nemotivováno je 7,8 % a nemotivováno vůbec je 3,9 %, viz tabulka 11, obrázek 11.

Tabulka 11: Zájem o obor sociální práce s přibývajícímími znalostmi v průběhu studia

Zájem v průběhu studia	Počet	Procenta
Velmi motivován	49	47,6
Spíše motivován	41	39,8
Neutrální postoj	8	7,8
Spíše nemotivován	4	3,9
Vůbec nemotivován	1	1,0
Celkem	103	100,0

Zdroj: vlastní výzkum

Obrázek 11: Zájem o obor sociální práce s přibývajícimi znalostmi v průběhu studia

Zdroj: vlastní výzkum

V závěru tedy můžeme shrnout, že respondenty nejvíce ovlivnila skupina psychologických faktorů. Z této skupiny byla nejvýznamnějším činitelem osobnost (průměr 1,62). Ze sociálních faktorů na studenty, kteří odpovídali v dotazníku, měla největší vliv rodina (průměr 2,23), ve skupině osobních faktorů se na první příčce umístil faktor zájmů. Z možných studijních faktorů tito studenti dále označili za nejdůležitější formu studia (průměr 1,93) a z faktorů vázajících se na pracovní hodnoty byla nejdůležitější seberealizace (průměr 1,76).

5.3 Testování výzkumných hypotéz

H1: Pro studenty, kteří si zvolili obor sociální práce, bylo významnějším faktorem pro rozhodování předchozí vzdělání než budoucí uplatnění.

Za účelem ověření této výzkumné hypotézy, byly spočteny základní statistiky dvou studijních faktorů, předchozího vzdělání a budoucího uplatnění, viz tabulka 12. Z průměrných hodnot vyplývá, že respondenti považují za podstatnější budoucí uplatnění než předchozí vzdělání.

Tabulka 12: Základní statistiky pro předchozí vzdělání a budoucí uplatnění (Paired Samples Correlations)

Pair 1	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Studijní faktor předchozí vzdělání	2,24	103	1,005	0,099
Studijní faktor budoucí uplatnění	1,96	103	0,740	0,073

Zdroj: vlastní výzkum

Pro ověření, zda to platí obecně, je využit párový t-test, z jehož výsledků vyplývá, že mezi hodnocením obou faktorů není statisticky významný rozdíl (p-hodnota 0,234), viz tabulka 13).

Tabulka 13: Výsledek párového t-testu pro porovnání důležitosti předchozího vzdělání a budoucího uplatnění (Paired Samples Correlations)

Pair 1	N	Correlation	Sig.
Studijní faktor předchozí vzdělání & studijní faktor budoucí uplatnění	103	0,118	0,234

Zdroj: vlastní výzkum

Lze tedy shrnout, že neplatí, že by pro respondenty, kteří si zvolili obor sociální práce, bylo významnějším faktorem pro rozhodování předchozí vzdělávání než budoucí uplatnění.

H2: Zájem studentů o studovaný obor sociální práce v průběhu studia stoupá.

Stejný test byl použit k porovnání zájmu o studium. Z tabulky 14 vyplývá, že odpovídající studenti mají vyšší zájem o studovaný obor v průběhu studia (průměr 1,71) než při nástupu (průměr 2,25).

Tabulka 14: Základní statistiky zájem o studium při nástupu a v průběhu studia (Paired Samples Correlations)

Pair 1	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Zájem při nástupu	2,25	103	0,750	0,074
Zájem v průběhu	1,71	103	0,847	0,084

Zdroj: vlastní výzkum

Nyní bude opět ověřeno, zda je tento rozdíl statisticky signifikantní. Výsledky testu zachycuje tabulka 15. Z ní je patrné, že rozdíl je statisticky signifikantní (p-hodnota 0,000).

Tabulka 15: Výsledek párového t-testu pro porovnání motivovanosti na začátku a v průběhu studia (Paired Samples Correlations)

Pair 1	N	Corellation	Sig.
Zájem při nástupu & zájem v průběhu	103	0,487	0,000

Zdroj: vlastní výzkum

Lze tedy shrnout, že zájem respondovaných studentů o studovaný obor sociální práce v průběhu studia stoupá.

H3: Studenti se zdravotním a humanitním středoškolským zaměřením v minulosti více využili služeb odborného poradenství než studenti, kteří studovali jiný druh střední školy.

Pro přehlednost byla vypočtena kontingenční tabulka (viz tabulka 16), která zachycuje respondenty podle zaměření jejich středoškolského studia a podle toho, zda využili odborného poradenství. 37 absolventů zdravotních a humanitních středních škol využilo odborného poradenství (tj. 74 % ze všech dotázaných absolventů zdravotních a humanitních škol). Zatímco ze středních škol s jiným zaměřením využilo poradenství 26 respondentů (tj. 49 % ze všech respondentů z jiných středních škol).

Tabulka 16: Kontingenční tabulka podle zaměření a poradenství

Zaměření	Poradenství		Celkem
	Ano	Ne	
Zdravotní a humanitní	37	13	50
Jiné	26	27	53
Celkem	63	40	103

Zdroj: vlastní výzkum

K ověření závislosti mezi typem absolvované střední školy a využitím služeb odborného poradenství byl využit χ^2 test. Z výsledku testu vyplývá, že mezi typem střední školy a využitím poradenství je statisticky významná závislost (p-hodnota 0,009), viz tabulka 17.

Tabulka 17: Výsledek χ^2 testu pro ověření závislosti mezi typem střední školy a odborným poradenstvím

	Value	df	p-hodnota
Pearson Chi-Square	6,739 ^a	1	0,009
N	103		

Zdroj: vlastní výzkum

Lze tedy shrnout, že respondenti se zdravotním a humanitním středoškolským zaměřením v minulosti více využili služeb odborného poradenství než odpovídající studenti, kteří studovali jiný druh střední školy.

6 Diskuse

Ve své bakalářské práci řeším, které faktory ovlivnily studenty k volbě oboru sociální práce, cílem práce je tedy zjistit, které faktory je ovlivnily v jejich volbě nejvíce. Soustředila jsem se proto na studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity prezenčního studia v prvním až třetím ročníku oboru Sociální práce ve veřejné správě, abych zajistila rozložení dat skrze tyto ročníky.

Pro práci jsem si zvolila strategii kvantitativního výzkumu metodou dotazování, blíže specifikováno – technikou vlastního dotazníku. Tento způsob pro naplnění cíle jsem si vybrala na základě posouzení informací z odborné literatury, Disman (2002) ve své publikaci uvádí, že samotná podstata této strategie vlastně spočívá v porovnání dvou měřitelných veličin, z čehož vyplývá, že takto nemůžeme vyřešit jakoukoliv problematiku, což se jeví jako adekvátní pro mé dané výzkumné hypotézy. Jak autor dále doplňuje kvantitativní strategie, jako taková vychází z vyvozování závěrů od obecných úsudků k úsudkům konkrétním, známé také pod pojmem dedukce. Pro sběr velkého počtu informací jsem si zvolila techniku vlastního dotazníku, což je vhodné použít na takto velkém výzkumném vzorku, navíc zkoumaná oblast nebyla posuzována detailně, zajímaly mne spíše, jaké jsou představy o tomto tématu u oslovených respondentů, což pramení z podstaty cíle této práce.

Návratnost dotazníků od respondentů tvoří procentuální hodnotu 76,30%, domnívám se, že této hodnotě množství získaných dat napomohlo oslovení dotazovaných repetitivně, ale také současně individuální oslovení.

Dotazník byl mnou vytvořen v návaznosti na teoretickou část mé bakalářské práce, k jednotlivým otázkám jsem připojila nápovědu, jak dané otázky vyplnit, pokud by odpovídající skupina respondentů nevěděla jak, abych předešla problému s nízkou návratností, jak již bylo uvedeno v teoretické části, podle Pecákové (2008).

6.1 Diskuze k výsledkům výzkumu a cíli práce

Na rozdaný dotazník odpovědělo 99 žen a 4 muži, což značí nerovnoměrné rozložení pohlaví v tomto studovaném oboru, což mi nepřijde jako překvapivý výsledek. Ze zkušenosti a z praxe i třídního kolektivu jsem přibližné rozložení sama vypočítávala, tato otázka 1 posloužila spíše jako informativní údaj, který měl potvrdit

myšlenku, která byla řečena v teoretické části, tedy to, že podle Čermákové, Maříkové (2000) u žen přeci jen spíše převládá ještě z tradičního genderového rozdělení rolí péče o druhé osoby. Zastoupení studentů prvního až třetího ročníku bylo obdobné, z druhého ročníku odpovědělo nejméně lidí.

Otázkou 2 jsem zjišťovala ročník studia respondentů pro verifikaci distribuce dotazníku mezi zvolený okruh studentů.

Ve třetí otázce respondenti uváděli, jaký druh střední školy vystudovali. Z výsledků vyplývá, že nejvíce studentů, kteří na dotazník odpovídali, studuje zaměření humanitní, dalšími velmi častými odpověďmi bylo zaměření ekonomické, zdravotnické a gymnaziální. Z teoretické části bych odkázala na myšlenku Mezery (2008), že již v průběhu studia se studenti profilují a odlišují svými preferencemi o různé předměty. Proto se domnívám, že zastoupenost výše uvedených oborů není překvapivá. V těchto druzích středních škol je možná spojitost v tom, že jsou zaměřené více na práci s lidmi na rozdíl od technických či uměleckých a zemědělských oborů, které předmětově spíše nezapadají do předchozího konceptu studia, které se vyznačuje obdobným zaměřením studijních osnov, a které zde byly poměrně málo zastoupeny. Jinou možnost zvolilo celkem osm jedinců, pětkrát studenti uvedli veřejnoprávní studium, dvakrát hotelové a jednou veterinární.

Další otázka dle mého názoru přinesla zajímavé výsledky o setkání se s odborným poradenstvím, 61,2% dotazovaných respondentů odpovědělo kladně na otázku, zda se setkali někdy v minulosti s odborným poradenstvím, 33,0% osob odpovědělo, že ne, a 5,8% lidí si toho nebyli vědomi. Z odborné literatury autorů Vendela (2008) a Mezery (2008), ale i z vlastní zkušenosti, jsem se domýšlela, že využití těchto služeb je vyšší, díky široké nabídce služeb veřejnoprávními institucemi, jako jsou již v teorii zmíněné úřady práce nebo školská zařízení.

Podstatné pro zodpovězení cíle celé práce byly údaje, které přinesla otázka tážající se na psychologické faktory. Tato série faktorů byla celkově označována za vůbec nejpodstatnější, všechny uvedené faktory měly velký podíl na vlivu volby oboru respondentů, nejvyššího ohodnocení se dočkala osobnost (průměr 1,62), následovaná motivací (průměr 1,66) a inteligencí (průměr 1,74). Dle Vágnerové (2003) je osobnost integritou velkého souboru vlastností a předpokladů vrozených či získaných, formuje se v průběhu života, jak je uvedeno v teoretické části. V návaznosti na tyto informace

není výše uvedené překvapivou odpovědí, ale v teorii se vyskytující poznatky potvrzující. V rámci této oblasti, která byla studenty zvolena za nejvlivnější, byl za nejméně podstatný faktor ve volbě oboru z této skupiny označen temperament (průměr 2,10).

Z dalších skupin otázek na respondenty působil v největší míře sociální faktor rodiny (průměr 2,23). Tento výsledek potvrzuje Matoušek (1993), který uvádí že vliv rodiny je pro volbu zaměření zásadní. Data lze porovnat s Mezerou (2008), ten považuje příbuzné téměř ze tří čtvrtin zodpovědné za profesní orientaci subjektů. Za nejméně důležité bylo zvoleno ovlivnění skupinami (průměr 3,11). Zpětně se domnívám, že v dotazníku mělo být upřesněno o jaké skupiny se jedná, touto možností jsem zamýšlela sociální skupiny zájmové, pracovní, školní.

Pro osobní faktory je z bádání zřejmé, že za klíčový faktor zde respondenti uvedli zájmy (průměr 2,29). Mezera (2008) k ovlivnění zájmy předkládá, že je pro výběr oboru důležitá korespondence zájmů pro zdařilý a naplňující výkon práce. Nejméně vlivným činitelem pak bylo pohlaví (průměr 2,96), což se z výsledku jeví jako relativně nepodstatná míra ovlivnění v porovnání s jinými faktory, data tak vyvrací z teoretické části práce myšlenku Vendela (2008), že tento faktor ovlivňuje budoucí zaměření ve značné míře. Zvětšením okruhu respondentů by však teoreticky mohlo dojít ke změnám rozložení zjištěných výsledků.

Z výsledků vyplývá, že dotazovaní studenti označili za nejvýraznější z oddílu studijních faktorů formu studia (průměr 1,79), dále šanci na přijetí (1,93) a budoucí uplatnění (průměr 1,96). Nejméně důležité pro tyto respondenty byla možnost navazujícího studia. Podle Mezery (2008) by se měli uchazeči zaměřit na porovnání svých představ a možností při výběru vysoké školy.

6.2 Diskuze k výzkumným hypotézám

První výzkumnou hypotézu se ze statistického vyhodnocení nepodařilo prokázat, jak vyplývá z výsledků z tabulek 12 a 13. Nepotvrdilo se tedy, že pro studenty, kteří si vybrali za studium obor sociální práce, by bylo podstatnějším faktorem přechodí vzdělání než budoucí uplatnění. Možností, proč se tato výzkumná hypotéza neověřila, může být to, že studenti měli při výběru oboru jasno v tom, co chtějí studovat a v jakém oboru se chtějí v budoucnu uplatnit, a i proto byli motivováni ke zvládnutí přijímací

zkoušky. Další výzkumná hypotéza potvrdila, že zájem studentů o studovaný obor v průběhu studia stoupá. Domnívám se, že to může být způsobeno například kvalitou studijních osnov, získáním nových poznatků o oboru nejen z učiva, ale i vykonané praxe, případně i motivací studentů k dokončení studia z různých příčin. Motivace k dokončení studia by mohla být předmětem dalšího rozšíření mé práce v budoucnu. Poslední výzkumná hypotéza se opět potvrdila, ze získaných dat je patrné, že studenti zdravotního a humanitního středoškolského zaměření v minulosti více využili služeb odborného poradenství než studenti jiných středoškolských oborů. Lze se domýšlet, zda studenti jiných oborů než humanitních a zdravotních změnili na vysoké škole své zaměření oproti středoškolskému, například proto, že se v minulosti se službami odborného poradenství nesešli tolik, jako výše zmínění studenti.

7 Závěr

Úkolem, který byl před moji práci kladen, bylo odhalení faktorů, které nejvíce ovlivnily studenty k volbě oboru sociální práce. Dále jsem se snažila zjistit, jestli pro respondenty byla důležitější při volbě oboru sociální práce vystudovaná střední škola, nebo budoucí uplatnění, ale také to, zda se zájem těchto studentů o studovaný obor během jejich studia zvyšuje a v neposlední řadě jsem zkoumala, zda se studenti, kteří studovali humanitní či zdravotní střední školu využili služeb odborného poradenství při volbě studia.

V teoretické části mé práce jsem se zabývala samotným definováním oboru sociální práce a s ním souvisejícími požadavky na sociálního pracovníka, cílové skupiny i možnosti studia tohoto oboru na Jihočeské univerzitě. Další podstatnou kapitolou zde tvoří problematika výběru budoucího zaměření a poradenství v oblasti této volby. Poslední velkou ucelenou kapitolou jsou faktory, které působí na jedince při volbě budoucího profesního a studijního zaměření. Tyto činitele jsem kategorizovala do seskupení psychologických, sociálních, osobních faktorů, ale i faktorů pojících se se studiem, a nakonec faktorů příslušných pro pracovní hodnoty.

Praktická část je postavena pro naplnění cíle na strategii kvantitativního výzkumu, metodou dotazování technikou dotazníku byla shromážděna data, která byla protříděna a vyhodnocena v programu SPSS 21 a dále zpracována a zanesena do tabulek a grafů této práce. Respondenty tvořili studenti oboru Sociální práce ve veřejné správě na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity prvního až třetího ročníku prezenčního studia. Bylo tedy osloveno 135 studentů, návratnost dotazníku činila 76,30%.

V návaznosti na výsledná data bylo dosaženo cíle práce. V první řadě je nutno vyzdvihnout důležitost psychologických faktorů, konkrétně nejvíce činitele osobnosti, jak z tohoto uskutečněného výzkumu vyplývá. Z dalších skupin faktorů jsou pro studenty významní tito činitelé – rodina, zájmy, forma studia, a seberealizace. Pro osoby zainteresované nejen ve vedení školy, ale i ostatní akademiky lze poukázat nejen na to, jaké jsou preference ve volbě oboru studentů, jak vyplývá z výzkumu, ale také, že studenti jsou v průběhu času stráveného na fakultě více motivováni

k dokončení studia a následnému výkonu tohoto povolání. Avšak předmětem výzkumu nebyly faktory ovlivňující studenty pro dokončení studia, lze se tedy jen domýšlet o tom, zda-li je to způsobeno kvalitou osnov, či psychologickými faktory, nebo jinou skupinou výše uvedených činitelů v teoretické části práce. Na tuto problematiku by bylo v budoucnu možné práci navázat. Dále bylo zjištěno, že pro dotazované studenty bylo podstatnějším faktorem při volbě oboru sociální práce budoucí uplatnění než předchozí vzdělání. Navíc u těchto studentů, kteří absolvovali střední školu zdravotní či humanitní došlo k častějšímu využití služeb odborného poradenství než u studentů, kteří studovali jiné zaměření. Výsledky práce mohou být nápomocné pro čtenáře mé bakalářské práce, kteří se sami rozhodují nad možností volby oboru sociální práce, práce jim poskytuje četné množství faktorů, které by měli při svém rozhodování zvážit.

8 Seznam použitých zdrojů

- 1) BESCH, T., M., LEE, J., S., 2017. *On toleration in social work*. European Journal of Social Work. 21(2), 311-322, doi: 10.1080/13691457.2017.1286460.
- 2) ČERMÁKOVÁ, M., MAŘÍKOVÁ, H., 2000. *Proměny současné české rodiny: (rodina – gender – stratifikace)*. Praha: Sociologické nakladatelství. 170 s. ISBN 80-85850-93-1.
- 3) DISMAN, M., 2002. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum. 374 s. ISBN 80-246-0139-7.
- 4) EDUroute s.r.o., © 1996-2018. *Jak vybrat tu správnou vysokou* [online]. [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: <http://www.vysokeskoly.cz/clanek/jak-vybrat-tu-spravnu-vysokou-2>
- 5) GABURA, J., PRUŽINSKÁ J., 1995. *Poradenský proces*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 147 s. ISBN 80-85850-10-9.
- 6) HAVRDOVÁ, Z. 1999. *Kompetence v praxi sociální práce: metodická příručka pro učitele a supervizory v sociální práci*. Praha: Osmium. 166 s. ISBN 80-902081-8-5.
- 7) HAYES, N., 2000. *Základy sociální psychologie*. Vyd. 2. Praha: Portál. 165 s. ISBN 80-7178-415-X.
- 8) HELUS, Z., 2003. *Psychologie pro střední školy*. Vyd. 3. Praha: Fortuna. 120 s. ISBN 80-7168-876-2.
- 9) HELUS, Z., 2007. *Sociální psychologie pro pedagogy*. Praha: Grada. 280 s. ISBN 978-80-247-1168-3.
- 10) HENDL, J., 2006. *Přehled statistických metod zpracování dat: analýza a metaanalýza dat*. 2. oprav. vyd. Praha: Portál. 583 s. ISBN 80-7367-123-9.
- 11) HINDLS, R. et. al., 2006. *Statistika pro ekonomy*. 7. vyd. Praha: Professional Publishing. 420 s. ISBN 80-86946-16-9.
- 12) HLAĎO, P., 2008. *Svět práce a volba povolání: studijní text pro učitele* [online]. Brno: Masarykova Univerzita [cit. 2018-03-02]. Dostupné z: http://www.ped.muni.cz/wtech/elearning/uvod_do_problematiky_volby_povolani.pdf
- 13) HRONÍK, F., 1999. *Jak se nespálit při výběru zaměstnanců: podrobný průvodce výběrovým řízením*. Praha: Computer Press. 311 s. ISBN 80-7226-161-4.

- 14) Integrovaný portál MPSV. *Informační a poradenská střediska při úřadech práce*. [online]. 2005, 2006, [cit. 2018-01-06]. Dostupné z <https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/poradstrediska>
- 15) JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH, ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA, © 2013-2017. *Sociální práce ve veřejné správě* [online]. [cit. 2018-01-11]. Dostupné z: <http://www.zsf.jcu.cz/cs/dok/studijni-agenda/studijni-obory/socialni-prace-ve-verejne-sprave>
- 16) Jobs.cz. Denní a kombinované studium. ©1996-2018 LMC [online]. [cit. 2018-06-05]. Dostupné z: <https://www.jobs.cz/poradna/rady/vysokoskolske-studium/denni-a-kombinovane-studium/>
- 17) KOHOUTEK, R., 1998. *Základy sociální psychologie*. Brno: CERM. 181 s. ISBN 80-7204-064-2.
- 18) KOPŘIVA, K., 1997. *Lidský vztah jako součást profese: psychoterapeutické kapitoly pro sociální, pedagogické a zdravotnické profese*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál. 152 s. ISBN 80-7178-150-9.
- 19) LEA, S. E. G., TARPY, R., M., WEBLEY, P., 1994. *Psychologie ekonomického chování*. Praha: Grada. 820 s. ISBN 80-85623-93-5.
- 20) MACEK, P., 1999. *Adolescence: Psychologické a sociální charakteristiky dospívajících*. Praha: Portál. 208 s. ISBN 80-7178-348-X.
- 21) MASARYKOVA UNIVERZITA. Co jít studovat aneb Jak nepodcenit výběr oboru. In: online.muni.cz [online]. 12. 1., 2018, [cit. 2018-07-07]. Dostupné z: <https://www.online.muni.cz/student/10128-co-jit-studovat-aneb-jak-nepodcenit-vyber-oboru>
- 22) MATOUŠEK, O. et al., 2003. *Metody a řízení sociální práce*. Praha: Portál. 384 s. ISBN 80-7178-548-2.
- 23) MATOUŠEK, O., ŠUSTOVÁ, J., 2007. Vývoj sociální práce jako oboru v západním světě. In: MATOUŠEK, O. et al. *Základy sociální práce*. Praha: Portál. s. 83-109. ISBN 978-80-7367-331-4.
- 24) MATOUŠEK, O., 1993. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 124 s. ISBN 80-901424-7-8.
- 25) MATOUŠEK, O., 2008. *Slovník sociální práce*. 2. přeprac. vyd. Praha: Portál. 272 s. ISBN 978-80-7367-368-0.

- 26) MEZERA, A., 2008. *Pro jaké povolání se hodím?: Jak si vybrat střední a vyšší odbornou školu a budoucí povolání*. 2. aktualiz. vyd. Brno: Computer Press. 296 s. ISBN 978-80-251-2395-9.
- 27) MULVEY, K. L., IRVIN, M., J., 2018. *Judgments and reasoning about exclusion from counter-stereotypic STEM career choices in early childhood*. *Early Childhood Research Quarterly*. 44, 220-230, doi: 10.1016/j.ecresq.2018.03.016.
- 28) NAKONEČNÝ, M., 1996. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia. 270 s. ISBN 80-200-0592-7.
- 29) NAKONEČNÝ, M., 1998. *Základy psychologie*. Praha: Academia. 590 s. ISBN 80-200-0689-3.
- 30) NAKONEČNÝ, M., 1999. *Sociální psychologie*. Praha: Academia. 287 s. ISBN 80-200-0690-7.
- 31) NAKONEČNÝ, M., 2015. *Obecná psychologie*. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton. 662 s. ISBN 978-80-7387-929-7.
- 32) NAVRÁTIL, P., 2001. *Teorie a metody sociální práce*. Brno: Marek Zeman. 168 s. ISBN 80-903070-0-0.
- 33) NAVRÁTIL, P., 2007. Vybrané teorie sociální práce. In: MATOUŠEK, O. et al. *Základy sociální práce*. Praha: Portál. s. 183-266. ISBN 978-80-7367-331-4
- 34) PECÁKOVÁ, I., 2008. *Statistika v terénních průzkumech*. Praha: Professional publishing. 231 s. ISBN 978-80-86946-74-0.
- 35) ŘEZNÍČEK, I., 1994. *Metody sociální práce: podklady ke stážím studentů a ke kazuistickým seminářům*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). 75 s. ISBN 80-85850-00-1.
- 36) SICORA, A., 2017. *Learning from mistakes in social work*. *European Journal of Social Work*. 21 (5), 684-696, doi: 10.1080/13691457.2017.1320980.
- 37) TELLHED, U., BÄCKSTRÖM, M., BJÖRKLUND, F., 2018. *The role of ability beliefs and agentic vs. communal career goals in adolescents' first educational choice. What explains the degree of gender-balance?* *Journal of Vocational Behavior*. 104, 1-13, doi:10.1016/j.jvb.2017.09.008.

- 38) ÚLEHLA, I., 2007. *Umění pomáhat: učebnice metod sociální praxe*. vyd. 3 v nakladatelství (SLON) 2. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). 128 s. ISBN 978-80-86429-36-6.
- 39) ÚŘAD PRÁCE. *Informační a poradenská střediska Úřadu práce ČR (IPS). Integrovaný portál MPSV* [online]. ©2005-2018 [cit. 2018-06-05]. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/sz/obcane/poradstrediska>
- 40) VÁGNEROVÁ, M., 2003. *Úvod do psychologie*. Praha: Karolinum. 210 s. ISBN 80-246-0015-3.
- 41) VENDEL, Š., 2008. *Kariérní poradenství*. Praha: Grada. 224 s. ISBN 978-80-247-1731-9.
- 42) WHISTON, S., C., LI, Y., MITTS, N., G., WRIGHT, L., 2017. *Effectiveness of career choice interventions: A meta-analytic replication and extension*. *Journal of Vocational Behavior*. 100, 175-184, doi: 10.1016/j.jvb.2017.03.010.
- 43) Zákon č. 108/2006 sb., o sociálních službách. In: *Zákony pro lidi.cz* [online]. © AION CS 2010-2018 [cit. 2018-04-04]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>.

9 Přílohy

Příloha 1: Dotazník s názvem Faktory, které ovlivnily studenty k volbě oboru sociální práce

Faktory, které ovlivnily studenty k volbě oboru sociální práce

Dobrý den,

mé jméno je Kateřina Špačková, jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity oboru Sociální práce ve veřejné správě. Chtěla bych Vás tímto požádat o vyplnění krátkého dotazníku k mé bakalářské práci s názvem Faktory, které ovlivnily studenty k volbě oboru sociální práce. Cílem je zjistit, co vedlo studenty k volbě oboru sociální práce. Tento dotazník je anonymní, jeho data a výsledky budou použity pro zpracování mé bakalářské práce.

Předem velice děkuji za Váš čas.

1. Pohlaví

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď.

- žena
- muž

2. Ročník

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď.

- 1. ročník
- 2. ročník
- 3. ročník

3. Uveďte druh zaměření Vaší vystudované střední školy

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď.

- zdravotní
- humanitní (sociální, pedagogické)
- umělecká
- gymnaziální
- zemědělská

- technická
- ekonomická
- jiná (vypište) .....

4. Setkali jste se někdy v minulosti s odborným poradenstvím při volbě studia?

(Výchovný poradce, metodik školní prevence, Informační poradenská střediska při úřadech práce, školní psycholog.)

Nápověda k otázce: Vyberte jednu odpověď.

- ano
- ne
- nevím

5. Zhodnoťte vliv psychologických faktorů na Vaši volbu vysokoškolského oboru.

Nápověda k otázce: 1 – zcela podstatné, 2 – spíše podstatné, 3 – spíše nepodstatné, 4 – zcela nepodstatné

Osobnost	1	2	3	4
Temperament	1	2	3	4
Charakter	1	2	3	4
Schopnosti	1	2	3	4
Intelligence	1	2	3	4
Motivace	1	2	3	4
Hodnoty	1	2	3	4

6. Ohodnoťte, jak podstatné pro Vás byly následující sociální faktory při volbě vysokoškolského oboru.

Nápověda k otázce: 1 – zcela podstatné, 2 – spíše podstatné, 3 – spíše nepodstatné, 4 – zcela nepodstatné

Rodina	1	2	3	4
Vrstevníci	1	2	3	4
Přátelé	1	2	3	4
Skupiny	1	2	3	4

7. Uved'te, v jaké míře Vás ovlivnily následující faktory při volbě vysokoškolského oboru

Nápověda k otázce: 1 – zcela podstatné, 2 – spíše podstatné, 3 – spíše nepodstatné, 4 – zcela nepodstatné

Zájmy	1	2	3	4
Finanční možnosti	1	2	3	4
Pohlaví	1	2	3	4

8. Ohodno'te, jak významné pro Vaši volbu budoucího vysokoškolského oboru byly tyto faktory týkající se studia

Nápověda k otázce: 1 – zcela podstatné, 2 – spíše podstatné, 3 – spíše nepodstatné, 4 – zcela nepodstatné

Šance na přijetí	1	2	3	4
Délka studia	1	2	3	4
Forma studia	1	2	3	4
Možnost navazujícího studia	1	2	3	4
Vzdálenost školy	1	2	3	4
Předchozí vzdělání	1	2	3	4
Budoucí uplatnění	1	2	3	4

9. Zhodno'te vliv faktorů pracovních hodnot na volbu Vašeho vysokoškolského oboru

Nápověda k otázce: 1 – zcela podstatné, 2 – spíše podstatné, 3 – spíše nepodstatné, 4 – zcela nepodstatné

Budoucí finanční ohodnocení	1	2	3	4
Rozmanitost vykonávané práce	1	2	3	4
Práce v kolektivu	1	2	3	4
Stálost pracovního místa	1	2	3	4
Altruismus	1	2	3	4
Uznání	1	2	3	4
Seberealizace	1	2	3	4

10. Jste spokojeni s výběrem Vašeho studijního oboru?

Nápověda: Vyberte jednu odpověď.

- Ano, velmi
- Spíše ano
- Průměrně
- Spíše ne
- Vůbec ne

11. Ohodnoťte, jaký byl Váš zájem o obor sociální práce při nástupu do studia.

Nápověda: Vyberte jednu odpověď.

- Velmi motivován
- Spíše motivován
- Neutrální postoj
- Spíše nemotivován
- Vůbec nemotivován

12. Ohodnoťte, Váš zájem o studovaný obor sociální práce s přibývajícímí znalostmi a poznatky v průběhu studia.

Nápověda: Vyberte jednu odpověď.

- Velmi motivován
- Spíše motivován
- Neutrální postoj
- Spíše nemotivován
- Vůbec nemotivován

10 Seznam zkratek

ZSF JU   Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity

SPSS   Program pro statistické zpracování dat